

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ
ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

«На правах рукопису» УДК __

До захисту

допущено:

Завідувач

кафедри

_____ Лариса ТАРАНЕНКО

«__» _____ 2023 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності 035 «Філологія»

**на тему: «Гендерні особливості зображення образу політика в англомовному
політичному дискурсі та їх відтворення в українському перекладі»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛА-21мп

Бродська Дарина Сергіївна

Науковий керівник:

проф. каф. ТППАМ, д. філол. н., доц. Скобнікова О.В.

Рецензент:

проф. каф. ТППНМ, д. філол. н., проф.

Засвідчую, що у цій магістерській

дисертації немає запозичень

з праць інших авторів

без відповідних посилань

Студент (-ка) Бродська Дарина

Київ – 2023 року

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« » грудня 202 _року

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію студенту

Бродській Дарині Сергіївні

1. **Тема дисертації:** «Гендерні особливості зображення образу політика в англomовному політичному дискурсі та їх відтворення в українському перекладі», науковий керівник дисертації: Скобнікова Оксана Володимирівна, канд. філол. наук, доцент каф. теорії, практики та перекладу англійської мови, затверджені наказом по університету від 26 жовтня 2021 р., № 3581-с.
2. **Термін подання студентом дисертації:** 28 листопада 2023 р.
3. **Об'єкт дослідження:** гендерно «маркований» лексичний матеріал в американській політичній комунікації.
4. **Предмет дослідження:** особливості функціонування лексичних та синтаксичних структур у фемінно чи маскулінно «завуальованому» політичному дискурсі.

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

- 1) описати теоретичні основи політичної комунікації та визначити місце суспільно-політичної промови в сучасному інформаційному просторі;
- 2) з'ясувати гендерні складові феномену політичного лідерства;
- 3) визначити характерні риси політичного дискурсу як об'єкту лінгвістичного дослідження;
- 4) дослідити тактики та лінгвальні засоби, що його реалізують, у політичних промовах чоловіків та жінок;
- 5) проаналізувати гендерні маркери в тематиці, лексичній наповнюваності та стилістиці політичних промов;
- 6) обґрунтувати особливості перекладу текстів в англomовному політичному дискурсі;
- 7) проаналізувати застосування перекладацьких трансформацій при перекладі в контексті політичних промов.

6. **Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу:** 80 джерел, зокрема Inaugural Addresses by American Presidents.

7. **Орієнтовний перелік публікацій:** тези у всеукраїнській конференції та стаття у фаховому науковому журналі.

8. **Дата видачі завдання:** 01. 10. 2023.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2021</i>	<i>вик.</i>

2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2022</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 10.11.2022</i>	<i>вик.</i>

Студентка
Науковий керівник дисертації

Бродська Дарина Сергіївна
Скобнікова Оксана Володимирівна

РЕФЕРАТ

Бродська Д.С. Магістерська дисертація на тему «Гендерні особливості зображення образу політика в англomовному політичному дискурсі та їх відтворення в українському перекладі». Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія». КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2023.

У кваліфікаційній роботі розглянуто гендерний аспект реалізації мовної особистості в сучасному політичному дискурсі, визначено характерні риси політичного дискурсу як об'єкту лінгвістичного дослідження, обґрунтовано особливості перекладу в текстах політичних промов, розглянуто лексичні особливості англomовних текстів політичних промов, проаналізовано застосування перекладацьких трансформацій при перекладі в контексті політичних промов. Робота виконана в рамках діяльнісного підходу до мови.

У роботі описано теоретичні основи політичної комунікації та визначено місце суспільно-політичної промови в сучасному інформаційному просторі. З'ясовано гендерні складові феномену політичного лідерства та досліджено тактики та лінгвальні засоби, що його реалізують, у політичних промовах чоловіків та жінок. Проаналізовано гендерні маркери в тематиці, лексичній наповнюваності та стилістиці політичних промов.

Наукова новизна роботи зумовлена дослідженням промов англomовного політичного дискурсу з використанням гендерних маркерів, а саме вперше досліджено та проаналізовано дебати Дональда Трампа та Хілларі Клінтон, досліджено промови сучасних політиків на предмет гендерних маркерів.

Практичне значення здобутих результатів полягає у систематизації та збагаченні знань про використання гендерних

маркерів в англomовному дискурсі. Дана робота може бути використана студентами та викладачами під час вивчення таких дисциплін як “Практичний курс перекладу англійської мови”, “Стилістика”, “Порівняльна грамати́ка”, “Переклад у сфері дипломатичних відносин”.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на: Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасний стан та пріоритети модернізації науки освіти та технологій” (10 січня 2024 р) та у науковій статті у фаховому журналі “Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського” (28 лютого 2024 р.).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 1 публікації, з яких: тези – у збірниках матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції та у статті.

Ключові слова: *гендерний аспект, політичний дискурс, перекладацька трансформація, промова, гендерний маркер.*

ABSTRACT

Brodskaya D.S. Theme of the work: "Gender features of the image of a politician in the English-language political discourse and their reproduction in the Ukrainian translation." Qualifying research work with the manuscript copyright.

Thesis for a master's degree in specialty 035 "Philology". Igor Sikorsky KPI, Kyiv, 2023.

In the qualification work, the gender aspect of the realization of linguistic identity in modern political discourse is considered, the characteristic features of political discourse as an object of linguistic research are determined, the peculiarities of translation in the texts of political speeches are substantiated, the lexical peculiarities of English texts of political speeches are investigated, the application of translation transformations in translation in context is analyzed. The work was carried out within the framework of learning by doing approach.

The paper describes the theoretical foundations of political communication and defines the place of socio-political speech in the modern information space. The gender components of the phenomenon of political leadership are clarified and the tactics and linguistic means implementing it in the political speeches of men and women are investigated. Gender markers in the topic, lexical content and style of political speeches are analyzed.

The originality of the research lies in the need to research the speeches of the English-language political discourse using gender markers.

The practical significance of the obtained results lies in the systematization and enrichment of knowledge about the use of gender markers in English-language discourse. This work can be used by students

and teachers during the study of such disciplines as "Practical course of English language translation", "Stylistics", "Comparative grammar", "Translation in the field of diplomatic relations".

The main methodological, theoretical results and conceptual provisions of the study were discussed at: International scientific and practical conference "Current state and advantages of modernization of science, education and technologies" (January 10, 2024) and in a scientific article in the professional journal "V.I. Vernadsky Scientific notes of the Tavri National University" (February 28, 2024)..

Publications. The main provisions and results of the dissertation research are covered in 1 publication, of which: theses are in the collections of materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference.

Key words: gender aspect, political discourse, translation transformation, speech, gender marker.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1.....	15
ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ:.....	15
ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ.....	15
1.1 Комунікативна сутність політичного дискурсу: характерні риси та основні функції.....	15
1.2 Гендерна складова феномену політичного лідерства.....	22
1.3. Риторика і мова. Гендерно-маркована лексика в політичному дискурсі.....	31
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	36
РОЗДІЛ 2. ІНДЕКСИ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ГЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ.	38
2.1 Невербальні засоби репрезентації мовної особистості	38
2.2 Гендерні маркери в тематиці та лексичній наповнюваності політичних промов.....	44
2.3. Гендерні маркери в стилістиці політичних промов.....	55
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	65
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ У АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	66
3.1. Особливості перекладу текстів політичних промов українською мовою.....	66
3.2. Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі політичних промов жінок та чоловіків.....	70
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	83
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	98

ДОДАТОК А.....	99
ЦИТАТИ ІЗ ПРОМОВИ КАМАЛІ ГАРІС ЗА 8 ГРУДНЯ 2023 ПРИСВЯЧЕНОЇ КОНФЛІКТУ У ІЗРАЇЛЮ ТА ХАМАС ЗІ СПОСОБАМИ ПЕРЕКЛАДУ.....	99
ДОДАТОК Б.....	106
МЕТАФОРИ, ВІДІБРАНІ З ПРОМОВ ВІДОМИХ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ НЬЮМАРКА.....	106
ДОДАТОК В.....	109
ЦИТАТИ ХІЛЛАРІ КЛІНТОН ВІДІБРАНІ З ДЕБАТІВ ХІЛЛАРІ КЛІНТОН ТА ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ КОМІСАРОВА.....	109
ДОДАТОК Г.....	118
ЦИТАТИ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ВІДІБРАНІ З ДЕБАТІВ ХІЛЛАРІ КЛІНТОН ТА ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ КОМІСАРОВА.....	118

ВСТУП

Слово – зброя. Як усяку зброю, його треба чистити та доглядати

М. Рильський

Дар слова – це найкращий спосіб відбиття різноманітних процесів внутрішнього світу людини та могутня зброя підкорення однієї людини іншою. У сучасному світі, в епоху інновацій, комунікація політичних діячів прямо впливає на сприйняття країни, її проблем та сильних сторін народом. Тож слова, які виголошує лідер під час своєї промови є інструментами, що допомагають впливати, контролювати та маніпулювати аудиторією.

Задля успішної комунікації між політичним лідером та його слухачами важливо брати до уваги не лише базові характеристики промови, її наповнюваність, а й гендерні аспекти, що визначають поведінку лідера та підсилюють ефект від повідомлення. Гендер слугує фактором формування усталених відносин між жінками та чоловіками та показує їх відмінності у способі ведення політичної комунікації, визначенні певних ролей у суспільстві та виокремлення тем та рис притаманним певній особі.

Отже, **мета** цієї роботи полягає в дослідженні та аналізі гендерних особливостей зображення образу політика в англomовному політичному дискурсі та їх відтворення в українському перекладі. Недостатня вивченість мовознавцями гендерної «маркованості» політичного дискурсу XXI століття у порівняльному аспекті обумовлюють **актуальність роботи**. **Актуальність проблеми** полягає у тому, що вживання гендерно-маркованих фраз у політичному дискурсі є важливим засобом комунікації, до якого вдаються багато політичних діячів. Тому переклад англomовних текстів політичних промов вимагає

розуміння перекладачем всіх тонкощів роботи з гендерним аспектом.

В останні десятиліття політичний дискурс став одним із найпопулярніших лінгвістичних та міждисциплінарних об'єктів дослідження та є найбільш дослідженим типом інституційного дискурсу. Найбільший внесок у цей напрям зробили українські та зарубіжні дослідники С.Л. Славова, А. Фетцер, О. В. Чернявська, І.С. Шевченко, У. Окульська,, А. Совінська, П. Цап та інші.

Об'єктом дослідження є гендерно-маркований лексичний матеріал в англomовній політичній комунікації. Як **предмет** дослідження розглядаються особливості функціонування лексичних та синтаксичних структур у фемінно чи маскулінно-завуальованому політичному дискурсі.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання:

- описати теоретичні основи політичної комунікації та визначити місце суспільно-політичної промови в сучасному інформаційному просторі;
- з'ясувати гендерні складові феномену політичного лідерства;
- дослідити тактики та лінгвальні засоби, що його реалізують, у політичних промовах чоловіків та жінок;
- проаналізувати гендерні маркери в тематиці, лексичній наповнюваності та стилістиці політичних промов;
- визначити характерні риси політичного дискурсу як об'єкту лінгвістичного дослідження;
- розглянути лексичні особливості англomовних текстів політичних промов;
- з'ясувати місце гендерно-маркованої лексики в політичному дискурсі;
- обґрунтувати особливості перекладу гендерно-маркованої лексики в текстах політичних промов;
- проаналізувати застосування перекладацьких трансформацій при перекладі гендерно-маркованої лексики в контексті політичних промов.

Гіпотеза дослідження – гендерні маркери існують в американському політичному дискурсі.

Методи дослідження: критичний та порівняльний аналіз для оцінки промов, текстовий пошук для того, щоб підмітити спільне та відмінне у промовах жінок та чоловіків, лінгвістичне спостереження для аналізу і фіксації мовного матеріалу у промовах політичних діячів, метод аналізу та синтезу застосований для виокремлення та вивчення “гендерних маркерів” в англомовних політичних текстах, метод індукції для аналізу фактів, зіставний метод для порівняння спільного і відмінного у мовах при перекладі.

Матеріалом дослідження слугують аудіо- та відеоповідомлення англомовних політиків, а також друковані матеріали про них у засобах масової інформації, тексти промов сучасних англомовних політиків.

Теоретична значущість роботи знайшла своє відображення у визначенні характерних рис мовлення політиків світового масштабу, що дає можливість дослідити особливості індивідуального вживання мови.

Практична цінність магістерської дисертації полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані при вивченні та подальшому дослідженні цієї проблематики. **Практичне значення** здобутих результатів полягає у систематизації та збагаченні знань про використання гендерних маркерів в англомовному дискурсі. Дана робота може бути використана студентами та викладачами під час вивчення таких дисциплін як “Практичний курс перекладу англійської мови”, “Стилістика”, “Порівняльна граматики”, “Переклад у сфері дипломатичних відносин”.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що проведено спеціалізований комплексний аналіз лінгвостилістичних засобів впливу на аудиторію та виокремлено взаємовідношення мови і статі, яке відображає особливості чоловічої та жіночої мовних картин світу на

базі промов сучасних політиків, зокрема дебатів Хілларі Клінтон та Дональда Трампа.

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури та додатки. Основний текст дипломної роботи викладено на 126 сторінках. Список використаної літератури містить 107 найменувань.

Апробація. Результати, отримані у ході дослідження були використані під час написання тез та фахової статті для участі в наукових конференціях:

Міжнародна науково-практична конференція “Сучасний стан та переваги модернізації науки освіти та технологій” (10 січня 2024 р)

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 2 публікаціях, з яких: тези – у збірниках матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції та стаття у фаховому журналі..

РОЗДІЛ 1

ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ:

ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

1.1 Комунікативна сутність політичного дискурсу: характерні риси та основні функції

Кожен політичний діяч працює з наповненістю промови, адже успіх кампанії напряму залежить від того наскільки добре політик володіє мистецтвом слова. А також перехід суспільства до ери сучасних технологій вимагає нових підходів та рішень. Лише бажання і обіцянок в даному випадку недостатньо. Мистецтво ведення переговорів, дискурс та його комунікативна складова – це те, що насправді може захопити увагу слухачів

Суспільство поступово відходить від сприйняття мови лише як засобу посилу певного повідомлення. Мова тепер – інструмент, що допомагає переконати слухачів йти за політиком як за лідером. Не беручи до уваги поняття “політичний дискурс”, а описуючи звичайні побутові розмови з людьми, яких ми вперше бачимо, більшість вже складає власну думку після перших почутих речень. Що вже говорити про політичних лідерів, думку яких слухають мільйони і це перше враження може залишитися незмінним незалежно від його дій

Але, що ж таке “дискурс”? На сьогодні існує багато визначень цього поняття, але ми більше акцентуємо увагу на походженні слова. Дискурс (з французької) – розмова на тему чогось. Тобто це не лише розмова як така, це швидше виступ, що має на меті вирішити певні проблеми, досягти згоди, переконати слухачів, а отже мовлення та ситуація в якій воно здійснюється важливі для повної репрезентації поняття дискурс[34].

На нашу думку, найбільш точно передається це поняття як те, що це повідомлення, яке має певний вплив на слухача та інтерпретується залежно від конкретних умов та обставин [17].

Можемо підсумувати, що дискурс - це дебати, письмова чи усна комунікація, приближена до життя. А політичний дискурс, на нашу думку, – це дискурс, що являє собою комунікацію, поширення власного впливу у сфері політики. Він розвивається разом із політичними діями у відповідній інституційній сфері та в рамках функціонування політичних інститутів. Політична промова являє собою текстове наповнення повідомлення з додаванням маркерів впливу на аудиторію, щоб перетягнути увагу на себе і створити образ успішного лідера.

Основні медіа стали успішною зброєю впливу на всіх рівнях виборчого процесу здатністю медіа бути посередником у відносинах між різними установами та групами людей. Політичний дискурс в мас медіа за своєю суттю служить потужним інструментом для донесення інформації про загальну обстановку в країні. Кожен пересічний громадянин знаходиться під впливом великої кількості медіа ресурсів і далеко не кожен має можливість та бажання це перевірити. Чого вартують лише заголовки: “Ukraine military seeks extra 500,000 soldiers - President Zelensky”, “Zelensky says Russia made no military gains in 2023, expresses faith in U.S.”, “Military proposes to mobilize 450,000-500,000 new soldiers”. Зустрічаючи такі клікабельні, промовляючі заголовки, людина мимоволі захоче перевірити, а чи правда це. Дуже часто люди поширюють між собою заголовки статей, не читаючи її, хоч факт, зазначений там, може бути спростований.

Також, медіа ресурси отримують дохід не лише від власне читачів, а й від зацікавлених осіб. Не раз політичні лідери вдаються до корупційних схем для того, щоб спаплюжити образ опонента прямо перед виборчим процесом. Дональд Трамп у дебатах з Хілларі Клінтон

прямо звинуватив жінку у застосуванні таких методів і ведення боротьби не лише використовуючи слова, а й вкладаючи мільярди коштів в поширення фейкової інформації про Дональда: *“Extremely rough to Hillary, to her family, and I said to myself, I can’t do it. I just can’t do it. It’s inappropriate. It’s not nice. But she’s spent hundreds of millions of dollars on negative ads on me, many of which are absolutely untrue, they’re and they’re misrepresentations”, “I don’t deserve that, but it’s certainly not a nice thing that she’s done. It’s hundreds of millions of ads. And the only gratifying thing is I saw the polls come in today, and with all of that money over \$200 million spent, and I’m either winning or tied. And I’ve spent practically nothing”*[105].

Ще один спосіб впливу ЗМІ на громадськість – замилювання очей, упущення певних негативних моментів. Залежно від того що переслідує дана техніка, результати можуть відрізнятись. Так наприклад в Україні під час воєнного стану існує Єдиний телемарафон новин. Вони не показують щотижневі протести киян під КМДА, але це має логічне пояснення – країна у стані війни потребує захисту на міжнародній арені, а якщо новини про корупцію дійдуть до політичних лідерів західних партнерів – необхідна військова допомога може припинитися. Так, з іншого боку новини сусіда-терориста росії через відсутність демократичної системи в країні як такої містять лише відфільтровану інформацію. Це вже не про упущення, це справжня пропаганда. Чим нижчий загальний інтелект населення, тим простіше насаджувати їм потрібні думки і переконання. Тож, росіяни досі транслюють думку непричетності до війни в Україні.

Дії політиків є яскравою ілюстрацією значущості ЗМІ; на відміну від політичних партій, які часто зосереджуються на кулуарному її розумінні, вони головним чином зосереджуються на тому, як політика представлена громадськості. Ось чому політичні діячі вдаються до

будь-якої тактики, яка працює в межах параметрів, установлених ЗМІ, намагаючись переконати громадськість підтримати їхні починання.

Тож, взаємодія представників двох макро інститутів сучасного суспільства — системи політики та мас-медіа — породжує дискурс, спрямований на широкий загал: політичний дискурс у мас-медіа. Політику тут презентують, а не створюють. На зламі століть ЗМІ почали називати «четвертою силою» — найрозвиненішою формою мистецтва — і найважливішим інструментом для притягнення політиків до відповідальності перед виборцями та іншими зацікавленими сторонами [32, с. 136].

Отже, через міцний зв'язок між політикою та мас-медіа реалізуються наступні цілі політичного дискурсу:

а) політичний дискурс є інформативним, оскільки він використовує мас медіа поширення власних поглядів і переконань на широкий загал;

б) політичний дискурс є інструментальним, оскільки він відтворює себе в суспільстві через механізми, які забезпечуються відносинами між ЗМІ та верхівкою влади. І хоч другі завжди намагаються використовувати пресинг як на цілі газети, так і на незалежних експертів для контролю над інформацією, яку отримують люди, ЗМІ все ж мають вплив на політичний дискурс;

в) функцію управління народом, яку ЗМІ використовують, щоб впливати на громадську думку та викликати бажані політичні зміни в поведінці та ставленні.

г) також дискурс має функцію переконання та політичної пропаганди.

На додаток, нові соцмережі та інновації, які поступово з'являються завдяки успіхам технологічного прогресу. Думаю кожен українець знає пісню, що стала популярною в соцмережі ТікТок “А

прем'єр Джонсонюк Борис". Такий приклад демонструє, що народ може любити політичного лідера не лише за те як гарно він висловлює думку, а й за особистісні характеристики, які простіше донести через соцмережі. Український політик Поворознюк Олександр взагалі не був відомою особистістю до виходу скандальної пісні, де за основу взяті його інтерв'ю з використанням нецензурних фраз, жаргону. Треба зазначити, що досі і він сприймається як людина з народу, простак, хоч деякі підозрюють, що це був хід на популяризацію лідера за мінімального залучення фінансів.

Необхідно згадати про індивідуальні чи специфічні ознаки, властиві лише цьому конкретному типу дискурсу.

1) Агоністична здатність, тобто конкурентоспроможність.

Основу політичного дискурсу становить безперервний діалог між партією влади та опозицією, в якому противники час від часу атакують одне одного, намагаються зосередити увагу аудиторії, парують і звинувачують один одного. Це фундаментальне злиття політичного дискурсу зі спортивним дискурсом відчувається в об'єднанні політикою усіх суттєвих ознак спортивних та ігрових змагань: супротивників, суперництва, етики боротьби, правових норм (положень і правил), тактики та стратегії боротьби, тріумфу, поразки, наявності переможця та переможеного. Парламентські дебати та агітаційні кампанії є найбільш поширеними проявами політичної конкуренції.

2) Агресивність.

Одним із найважливіших компонентів політичної промови є агресія. В англійських тлумачних словниках слово «агресія» визначається як «насильницькі або ворожі почуття, поведінка або ставлення». Тезаурусний список цього слова є одним із найчисленніших: антагонізм, напад, войовничість, бойовість, руйнівність, посягання, ворожість, зазіхання, вторгнення, травма,

шовінізм, образа, натиск, провокація, агресивність, набіг тощо. Агресія в політичному дискурсі також пов'язана з концепцією ієрархії та домінування. Ієрархія від грецького слова «hieros» означає священний, а «arche» означає владу; відносини підпорядкування, ланцюг команд, ланцюг команд від нижчого до вищого, домінування від латинського слова «dominantis» означає домінуючий; прагнення до панування, переваги та лідерства. Агресія розглядається як спосіб залишатися у панівній позиції, яке більшою мірою є наслідком агресії та визначає ієрархічний порядок людських стосунків. Боротьба за домінування, повагу та визнання, а також консолідація територіальних чи командних позицій є рушійними силами встановлення ієрархій. Слід зазначити, що агресивність є домінуючою при розгляді вербальної агресії в контексті політичної комунікації, спрямовані на певну політичну особу, яка відсутня у сценарії спілкування, тобто критика політичного опонента «за очі» у спілкуванні з третьою стороною чи масовою аудиторією в публічних виступах, інтерв'ю чи політичних дискусіях.

Певні мовленнєві дії символізують агресивне мовлення. Звертаючи на це увагу, слід зазначити, що всі вони спрямовані на пониження статусу адресата та демонстрацію політичної сили. Виділяють стандартні мовленнєві акти агресії в політичному дискурсі: -експресивні волевиявлення із семантикою вигнання (акти волі); -категоричні вимоги та заклики; -мовленнєві акти прокльонів (у слоганних жанрах); -мовленнєві акти погрози.

3) Ідеологічний характер

Ідеологічний персонаж втілює набір спільних уявлень про світ, які ґрунтуються на загальних цінностях, умовах та інтересах соціальної групи. Ця функція привносить політичний дискурс до військових. Війна, як відомо, це продовження політики іншими засобами. Тут перетинаються такі жанри, як військова доктрина, військово-політична

угода, ультиматум, мирні переговори, тобто жанри, що подають ідеологію та хід війни з точки зору ворогуючих сторін. Прикладом даної ознаки є відео–промови Президента України Володимира Зеленського.

4) Театральність

Категорія театральності об'єднує політичний дискурс із рекламним та сценічним дискурсами. Передумовами театралізації політичної мови є те, що один із комунікантів — народ — виконує роль глядача, розглядаючи політичні події, що розгортаються, як виставу, розіграну для них з захоплюючим сюжетом і непередбачуваним кінцем. Часто цитати або певні особливості, що запам'ятовує аудиторія, відбуваються саме в моменти театралізації виступу. Політики, спілкуючись між собою та з журналістами, постійно пам'ятають про «глядацьку аудиторію» і свідомо чи ненавмисно діють чи «працюють на публіку», намагаючись справити враження та «зірвати оплески». Політичний «театр» будується на репрезентації політиків. Навіть якщо політична промова часто метафорично натякає на сюжетні ролі, низка політичних явищ підкреслює «режисерський» аспект цього дискурсу, у якому елементом виконання (сценарій і наперед написані тексти, розподіл ролей, репетиції) є важливим.

Підсумовуючи, політики, медіа та широка громадськість беруть участь в інтерактивному процесі передачі інформації в сучасній політичній комунікації. Крім того, цей процес уже не є лінійним, а скоріше відбувається у трьох напрямках: горизонтально (між політичними суб'єктами), від громадськості до найвищих рівнів влади та зверху вниз (від державних установ до людей). Будь-які повідомлення та комунікації, що стосуються політичних проблем, а також будь-які види комунікації, що стосуються політичних інститутів і тем, є частиною політичного дискурсу.

1.2 Гендерна складова феномену політичного лідерства

Тема гендеру та політичного лідерства є складною сферою дослідження, що досить швидко розвивається. Ми маємо на меті дослідити та проаналізувати різноманітні аспекти гендерного компоненту у феномені політичного лідерства. Її ціллю є надати повне розуміння того, як гендер впливає на лідерство в політиці та наслідки, які це має для суспільства та управління. Для досягнення даної мети потрібен багатовимірний аналіз, який бере до уваги не лише досвід жінок та чоловіків на керівних посадах, але й суспільні, культурні та історичні фактори, які формують цей досвід.

Через проблему нерівності прав жінок та чоловіків на політичній арені, яка є актуальною по цей день, адже більшість посад займають все ж представники з чоловічого боку – постає питання актуальності дослідження гендеру та його впливу на політичний дискурс в цілому.

Жіночий образ часто піддається гендерним стереотипам, що досі впливають на сприйняття жінки-лідера. Бо жінка повинна бути охайна, ніжна, не груба, скромна, а політичний лідер зазвичай асоціюється із зовсім іншим образом, більш схожим до стереотипного образу чоловіка: мужній, той, що захистить, впевнений, успішний. Звісно, що ці стереотипи вдало розвінчуються завдяки сучасним рухам, що відстоюють рівність прав, як наприклад фемінізм. Проте, жінки самі іноді підтверджують свою некомпетентність публічними висловлюваннями. Олексій Гончаренко - депутат Верховної Ради України часто веде прямі трансляції у соцмережі ТікТок, тож нещодавно під час такого засідання депутатка Роксолана Підласа неоднозначно визначилася щодо питання підвищення народжуваності. Депутатка вирішила пожартувати: “Відпустіть мене підвищувати народжуваність”. Дана фраза викликала сміх у представників Верховної Ради України та шквал обурення у глядачів ефіру через некомпетентність Роксолани.

Деякі чоловіки теж люблять принизити роль жінки-політика, акцентуючи увагу не на об'єктивних чинниках, а на власне гендері. Так Дональд Трамп у промові зазначив: *“Frankly, if Hillary Clinton were a man, I don't think she'd get 5 percent of the vote. The only thing she's got going is the women's card”*. *“The women's card”* – так Трамп називає активну позицію Клінтон щодо відстоювання прав жінок. Він додає: *“And the beautiful thing is, women don't like her”*, ніби доводячи, що її старання є марними [105].

Лідер є прикладом для більшої частини населення і його успіх напряму залежить не лише від гендерного фактору, але і від характеру, навичок, інтелекту. Існує досить популярна маркетингова стратегія, яка полягає у тому, що для того щоб продати, презентувати певний продукт чи послугу – доцільно робити це через презентацію особистості. Люди дивляться на стиль життя людини, оцінюють її як близького друга і це спонукає їх зробити покупку. В аспекті політичної активності умовним продуктом є голос виборців. Але, так як специфіка політичної діяльності обмежується більш формальним видом комунікації, – їх самопрезентація відбувається через промову, а найбільш ефективним засобом для переконання аудиторії – мовний портрет (певні переважаючі мовні вирази, що і характеризують політика як особистість, зближують з аудиторією).

Якість і переконливість мови підвищується, коли політичні інтереси представлені в реалістичній і якісній манері. Політики повинні знати, як зробити так, щоб їх почули та запам'ятали, щоб вселити довіру до своїх переконань та дати зрозуміти власну точку зору.

Термін «політичне лідерство» відноситься до процесу або інституції в політиці, коли особа або особи беруть на себе відповідальність за більшу спільноту людей, політичну партію, організацію, рух, державу або суспільство [98].

Оскільки лідерство колись вважалося функцією, у якій домінували чоловіки, дослідження його як соціального та психологічного явища здебільшого ігнорували статі. Урядову політику формують чоловіки, базуючись на власних потребах, на найвищих рівнях громадсько-політичних організацій і партій. З іншого боку, цілком зрозуміло, що жінка-політик краще розумітиме та вирішуватиме проблеми жінок, матиме ширшу перспективу та ефективніше виступатиме від імені жіночої спільноти. З огляду на те, що жоден політичний лідер не може однаково віддавати перевагу притаманним гендерним інтересам “своїї” чи “чужої” групи, проблема гендерного паритету на політичних керівних посадах стає гострою.

Важливо визнати, що сучасна цивілізація відрізняється від держави, способу керування людьми та способу життя в суспільствах попередніх століть. Жінка виконує традиційно роль, де домінують чоловіки й успішно справляється з викликами сьогодення. Прагнення досягти гендерної рівності спостерігається не лише в урядовій політиці, а й у розробці гендерно інклюзивної мовної політики в останні роки. Сформульовано метод, зосереджений на гендері, результатом якого є створення мови, що включала б інтереси кожної сторони, яка може ефективно пом’якшити або полегшити дихотомію між чоловіками та жінками. Наприклад, словосполучення «men and women» рекомендується замінювати поняттям “people”. За допомогою інклюзивної мови рекомендується змінювати інформацію, що може образити людину за наявності у нього особливостей, що відрізняються від умовного загалу, як на кшталт колір шкіри чи країна походження. Актуальності також набула тема заміщення звертань з використанням займенників “he”, “she” на “they” до представників орієнтація котрих є не зазначена. Популярності набув тренд озвучення займенників особою,

наприклад: “he/him”, “she/her”, “they/them”. Останнє використовується у звертанні до небінарних особистостей [77].

Прикладом вищезазначених тенденцій у політичному середовищі є Рейчел Ліленд Левін, яка є одним із небагатьох чиновників з відкритою трансгендерністю у Сполучених Штатах Америки, а також першим трансгендером, що займає посаду, яка потребує затвердження Сенатом [78].

Усунення мовних проблем має вирішальне значення в нашому прагненні до гендерної рівності, який зросло до проблеми мовної «політкоректності», є однією з центральних в англomовному соціумі і визначається актуальністю гендерних досліджень.

Історична перспектива жінок у політиці — це багатогранний шлях, позначений боротьбою, віхами та значним прогресом. Протягом історії жінки стикалися з численними труднощами у своїх пошуках політичного представництва та лідерських ролей, часто борючись із глибоко вкоріненими суспільними нормами та дискримінаційною практикою.

У багатьох стародавніх і досучасних суспільствах жінки мали обмежені або взагалі не мали політичних прав. Деякі помітні винятки включають Стародавній Єгипет, де такі жінки, як Клеопатра, обіймали політичні посади, і Конфедерацію Ірокезів, де жінки відігравали вирішальну роль в племінному управлінні.

XIX і початок XX століття стали переломним моментом у боротьбі за політичні права жінок. Конвенція Сенека-Фоллз 1848 року в Сполучених Штатах, яку очолювали активістки за права жінок, такі як Елізабет Кеді Стентон і Сьюзан Б. Ентоні, часто вважається початком руху за жіноче виборче право. Кульмінацією руху за виборче право стало прийняття 19-ї поправки до Конституції США в 1920 році, яка надала жінкам право голосу.

Такі жінки, як Жанетт Ранкін, яка була обрана до Палати представників США в 1916 році, і Ненсі Астор, перша жінка-член парламенту Великобританії в 1919 році, проклали новий шлях як перші жінки-політики. Перша світова війна створила можливості для жінок брати участь у політиці, оскільки вони виконували ролі, які традиційно виконували чоловіки, які були на передовій. Війна зіграла важливу роль у розширенні виборчого права жінок у кількох країнах. Після Другої світової війни в багатьох західних країнах зросли можливості для жінок у політиці та на керівних посадах. У 1945 році Статут ООН визнав права жінок як права людини, заклавши основу для подальшого прогресу.

1960-1970-ті роки ознаменувалися другою хвилею фемінізму, який виступав за гендерну рівність у різних аспектах, включаючи політику. Феміністські рухи вплинули на зміни політики, що призвело до більшої гендерної рівності в політиці та на робочій силі.

Деякі країни запровадили гендерні квоти та політику позитивних дій, щоб збільшити представництво жінок на політичних керівних посадах. Наприклад, такі країни, як Руанда, завдяки системам квот досягли високого рівня представництва жінок у своїх законодавчих органах.

Жінки подолали бар'єри в політичному лідерстві в усьому світі, у кількох країнах обрали жінок главами держав чи урядів. Проте такі проблеми, як гендерні упередження, дискримінація та нерівний доступ до ресурсів, все ще залишаються, що обмежує участь жінок у політиці. Незважаючи на значний прогрес, боротьба за гендерну рівність у політиці продовжується, рухи на кшталт #MeToo привертають увагу до проблем гендерної дискримінації та домагань у політиці [79].

Тож, ми можемо прийти до висновку, що "гендер" розглядається не лише як явище на позначення поняття "чоловік" чи "жінка". На нашу

думку, є сенс приділити додаткову увагу вивченню гендерних особливостей у промовах, адже нехтування гендерними маркерами призводить до нерозуміння перекладеного тексту носіями мови.

Мовна свідомість жінок різуче відрізняється від чоловічої, вона проявляється у різниці між жіночими і чоловічими мовними спроможностями, що і висвітлюється у певних особливостях у використанні мовних засобів, особливостях чоловічої і жіночої мовної поведінки.

Гендерна лінгвістика — це науковий напрям, який досліджує, як на використання мови впливають гендерні відмінності, які виникають під час вербальної комунікації та на які впливає стать особи. Він зосереджений на вивченні того, як стать впливає на людську мову. Гендер, як складова сучасної наукової основи людської істоти, охоплює соціальний, культурний та психологічний виміри статі [5]. Жіноче та чоловіче мовлення демонструють як унікальні, так і спільні якості. Мова показує не лише ставлення соціуму до гендерного фактору, а й формує гендерну ідентичність людини як таку. Те, як ми спілкуємося, визначає нашу гендерну ідентичність. Отже, саме наші власні дії формують нашу гендерну ідентичність через діалог, що вимагає розгляду специфічних відмінних рис, які виникають під час спілкування між чоловіками та жінками.

Вперше те, як гендерні аспекти впливають на досягнення успіху людини як лідера дослідили в Сполучених Штатах Америки Уайт (1945) і Харвелл (1953). Стать є однією з тих змінних, що має вивчатися задля оптимізації лідера у 21 столітті. Сучасні дослідження щодо впливу статі на якості лідера активно проводять вчені з усього світу. Жінки на рівні з чоловіками були, є і повинні бути лідерами. А дослідження гендерного фактору у лідерстві може стати вирішальним фактором для досягнення максимальної ефективності лідера. Завдяки

впливу поведінкової науки, що спрямована на дослідженні жіночих рис та аспектів, її прихильники успішно включили гендерну перспективу в психологічні дослідження. На даний момент гендерна лінгвістика вивчається як окрема галузь, а обізнаність сучасних викладачів та практиків допомагають вирощувати лідерські якості та максимально ефективно залучати молоде покоління до прояву себе. Аналіз гендерних ролей у побутових умовах відбувався за гендерними дослідженнями В.Гумбольдта, А.Потебні, О. Горошко, Л. Гриневич, І. Лазар.

Попри те, що сучасний світ розвивається і роль жінки переосмислюється шляхом відходу від стереотипів, все ж роль жінки-лідера чи жінки-політика недокінця усвідомлена і прийнята як належне. Щодо гендерної динаміки парламентського дискурсу у Федеративній Республіці Німеччина, жінки-політики схильні віддавати перевагу спокійному та виваженому тону комунікації. Їхня мета – висвітлити спільні позиції та погляди, продемонструвати об'єднаність та підтримати слухача [18]. Жінки демонструють суперечливі почуття здебільшого як засіб самозбереження та демонстрації солідарності з колегою, а не для важливості підтвердження власного образу. Чоловіки мають більшу схильність до конфронтаційного спілкування, в основному перенаправляючи конфлікти з професійних питань на міжособистісні динаміки частіше, ніж жінки. Жінки, які практикують конфліктну манеру спілкування, схильні вибирати або розбіжності, що характеризуються прагненням до істини, або переговори, які включають розробку покрокового плану дій. Іншими словами, вони використовують більш прагматичну та ефективну методологію, яка сприяє ефективному вирішенню конфліктів. Їхня мовна поведінка є прямолінійною та прозорою, як і очікується в розмові між особами, що є рівними за рангом. Загалом чоловіки схильні втілювати політичні протиріччя та сприяти ескалації конфліктів з метою організації

міжусобиць, що заважає ефективному вирішенню нагальних питань. Більше того, лідер повинен сприйматися як приклад для наслідування, бути рольовою моделлю, але чи доречно створювати конфлікт і залучати до нього своїх опонентів, як це роблять зазвичай чоловіки.

У сучасному світі досі побутує думка про неможливість досягнення великого успіху жінками. Хоч раз кожна жінка, яка має певні досягнення обговорювалася оточенням з боку чоловічих рис: вона працює, як більшість чоловіків; вона така цілеспрямована, навіть більше за свого чоловіка; вона має чоловічий стержень; вона мислить на рівні з чоловіками. Усе це побутує в суспільстві і принижує якості жінок, бо мовляв успішною є та, що наділена рисами, що зазвичай стереотипно вважаються притаманними чоловікам[10]. Жінки-політики часто мають більш складний публічний імідж порівняно з їхніми колегами чоловіками. Їх характер повинен мати чоловічі риси, але зовнішній вигляд має співпадати з стандартами жіночої краси. Такий образ, що викликає розбіжності, може стати проблемою для жінки-політика та перешкодити сприйняттю її аудиторією. Отже, необхідний ступінь акліматизації, ідентифікації та антиципації не відбувається. Наведемо приклад сьогодення – перша леді України Олена Зеленська. У своїх інтерв'ю жінка відверто каже, що не планувала представляти Україну на міжнародному рівні, але так як на даний момент це стало її обов'язком, вона не хоче змінювати свій імідж, тож усі свої образи обирає самостійно. На її сторінці в інстаграм ми можемо побачити як офіційно-діловий стиль вбрання, так і кеди, джинси, кофтинки. Жодна перша леді України не наважувалася на такі образи, але на нашу думку, у Олени виходить підтримувати баланс.

По суті, позиція та імідж жінки як політика не відрізняється від позиції чоловіка. Вони піддаються впливу суспільства і є результатом суспільних уподобань, державної політики та конфліктів, які виникають

на різних етапах суспільного розвитку. Спочатку образи Олени Зеленської у стилі кежуал засуджувалися критиками, але стилі змінюються і усі вже звикли до таких особливостей і манери подачі себе. Тож, на нашу думку, важливо звернути увагу на гендерні маркери та їх прояви саме у мовному контексті, адже це посприє не лише правильному представленню жінок на політичній арені, а й допоможе ефективно застосовувати їх сильні сторони. Оскільки це запобіжить втраті важливих лідерських навичок серед цієї демографічної групи, вирішення цієї проблеми має значення як для жінок, так і для людей в цілому.

Таким чином, жінки та чоловіки можуть працювати разом, щоб подолати гендерну нерівність, використовуючи принципи демократії. Ефективним і необхідним для прискорення цього процесу є формування образу жінки-лідера в нашому суспільстві. Це підтверджується як сучасними подіями в Україні, так і досвідом розвитку демократії на Заході.

1.3. Риторика і мова. Гендерно-маркована лексика в політичному дискурсі.

У сучасній лінгвістиці одним із першочергових завдань дослідження політичного дискурсу є вивчення комунікативної поведінки як невід'ємного компонента опису національної, групової та ідентичної культури. сукупність норм і традицій спілкування людей, вікових, професійних та інших груп. Гендерні особливості комунікативної поведінки публічних осіб завжди приваблюють, тож не дивно, що зацікавленість аудиторії з кожним роком лише зростає.

Гіпотеза полягає в тому, що комунікативна поведінка є гендерно ідентифікованою, і цей факт продиктований вибором мовленнєвих

маркерів експліцитних та імпліцитних мовних засобів на всіх мовних рівнях, які презентували фемінні ознаки в політичному дискурсі.

Основними факторами, які систематизують характеристику комунікативної поведінки є: комунікабельність, комунікативна емоційність, здатність до контакту, спосіб підтримання комунікативного контакту, спосіб завершення розмови, комунікативна привітність, комунікативна демократичність, комунікативна етикет спілкування, комунікативний тиск, комунікативний контроль, тематичний діапазон розмови, полеміка, переважна тема для розмови та тип співрозмовника, орієнтація на співрозмовника, комунікативна дистанція, фізичний контакт, співвідношення вербального та невербального спілкування, жести, міміка, гучність, темп розмови [90].

Експліцитне позначення етичних особливостей особистості зустрічається дуже рідко, більш типовим для жіночої статі є самопрезентація через сюжет. У порівнянні з чоловіками для жінок найбільш специфічною тактикою жіночої самопрезентації є тактика позитивної оцінки зовнішнього вигляду. Для комунікативної поведінки відмінною рисою є прискіплива увага до критичних висловлювань, які вони озвучують, і бажання уникати конфронтації. Специфічними стереотипами жіночої мовленнєвої поведінки є способи імпліцитної самопрезентації, які пов'язані з рольовою позицією та щодо щільності інформації жінки є гіперінформативними.

Важливою складовою комунікативної поведінки є театральність політиків. Контури «комунікативного портрета» дають підстави для визначення гендерних ролей політиків а ми проводимо порівняльний аналіз гендерних ролей із жінками-політиками, в результаті чого схожі лише такі ролі як: «патріот», «звичайна людина», «сім'янин», «обраний представник» [81].

Чоловіки політики:	Жінки-політики
<ul style="list-style-type: none"> • борець за соціальну справедливість • патріот • звичайний громадянин • сім'янин • сильна особа 	<ul style="list-style-type: none"> • звичайна громадянка • патріотка • вміла домогосподарка • викладач • любляча мама • чарівна жінка

Рис. 1.1.- Порівняльний аналіз гендерних ролей чоловіків та жінок політиків

Складено автором на основі [81]

Здатність до контакту включає в себе використання метафори в політичному дискурсі. На основі кількісного аналізу визначено, до яких концептуальних сфер найбільше звертається, та доведено гіпотезу діахронічного зсуву метафоричних «мозаїк».

Нині в політичній комунікації жінки здебільшого використовують концептуальні сфери «природи», поряд із «виробничою» та «фізіологічною» сферою, третє місце посідають метафори відносно подорожей, простору та військової справи. Гендерною специфікою концептуальних сфер є метафори «предмети дому», «сім'я» та «персонажі казок» (чоловіки їх не вживають взагалі). Факт збігу концептуальних сфер чоловіків і жінок свідчить про перерозподіл соціальної влади в суспільстві та асиміляцію жінки в політичному просторі.

Толерантність включає явні і неявні ознаки використання займенника «наш», що ми вже згадали у розділі 1.2. цієї дисертації. Кількісний аналіз цих даних на матеріалі промов з жінками з різних мовних культур показує, що високий ступінь толерантності американські політики мають здебільшого, використовуючи

імпліцитний спосіб дейктики. Водночас українці скоротили її за допомогою явних способів демонстрації толерантності. Серед імпліцитних способів найбільше відкликається спосіб номіналізації. Специфіка толерантності серед українських жінок-політиків визначається експліцитністю використання, тобто прямою позначення за допомогою адресних сигналів приналежності до групи. Результати показують, що за проявом толерантності жінки-політики зі США знаходяться на одному рівні з чоловіками-політиками України. Очевидно, що в цьому аспекті українські жінки демонструють національно обумовлену гендерну специфіку поведінки спілкування.

Оскільки матеріалом дослідження є політичний дискурс, важко говорити про велику різноманітність тем, але певний перелік все ж є визначеним – сферою активності, боротьбою.

Жінки обмежені у поняттях не на рівні прийняття рішень і під час дискусії їхні запитання стосуються лише внутрішніх справ та здоров'я нації та оточення як у прямому, так і в переносному значенні. Чоловіки на концептуальному рівні екстравертовані, і ця професійна концептуальна сфера пов'язана зі стосунками з іншими станами, про що жінки рідко говорять. Наступним цікавим фактом є розбіжність поняття «фінанси» на концептуальному рівні. Для чоловіків це співвідноситься з фінансовим добробутом держави, формуванням капіталу за рахунок інвестицій, а ось жінки, навпаки, частіше думають про благодійність і соціальні програми. У дослідженні цього аспекту виявлено національну специфіку образу жінки, що демонструє баланс між кар'єрою та сімейними цінностями для жінок, при цьому для чоловіків характерна повна відданість кар'єрі та роботі. У результаті цього дослідження ми визначили тематичну специфіку жінки як у подружній, так і в етичній системі.

На основі результатів порівняльного аналізу з позиції гендерної диференціації доведено, що на даний момент розвитку лінгвістичної гендерології досліджується, наскільки гендерний фактор впливає на процеси спілкування порівняно з іншими екстралінгвістичними факторами. Отже, при формуванні політичного дискурсу необхідно враховувати екстралінгвістичні та інтралінгвістичні чинники гендерного впливу, тобто гендерний аспект має власний вплив на презентацію мовного образу соціальної групи на всіх мовних рівнях, а також на комунікативний матеріал.

Таким чином, параметрична модель опису специфіки гендерної комунікативної поведінки демонструє факт наявності гендерної диференціації в сучасному політичному дискурсі на основі експліцитних та імпліцитних засобів мовної експресії як гендерних маркерів, що є даними для опису комунікативної поведінки політика. Тому домінуючі мовні особливості гендерної комунікативної поведінки відображаються в політичних інтерв'ю, які є лінгвістично своєрідними. Результати порівняльного аналізу з позиції гендерної диференціації дозволяють стверджувати, що посилення гендерної диференціації казахстанських жінок-політиків має свою специфіку, що пояснюється особливостями інтерв'ю як жанру політичного дискурсу. Таким чином, підтверджується гіпотеза про те, що комунікативна поведінка є гендерно ідентифікованою, а результати цього дослідження, які представили фемінні ознаки в політичному дискурсі, можуть слугувати засобом покращення соціально-політичного діалогу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

Вчені з усього світу досліджують гендерний фактор як багатогранне мовне явище. Перші дослідження беруть свій початок в середині ХХ століття. Дослідивши різні визначення даного феномену, приходимо до висновку, що гендерні маркери – це фігури мови, характерні висловлювання притаманні жінкам або чоловікам.

Участь у розмові у буденному житті є актом вербальної комунікації – дискурсом. І навпаки, політична промова – це вид комунікації, який обмежується сферою політики всередині суспільства. Тісний взаємозв'язок між політикою та медіа дозволяє сприяти розвитку функціям політичного дискурсу: інформативна, інструментальна, функція контролю, функція переконання та політичної пропаганди.

Історично склалося так, що дослідження лідерства як соціально-психологічного феномену здебільшого не враховували стать, оскільки лідерська позиція за своєю суттю розглядалася як чоловіча. Оскільки кожен конкретний політичний лідер не може однаково чинити враховувати гендерні інтереси обох сторін, проблема гендерного паритету на політичних керівних посадах набуває все більшої актуальності.

Питання своєчасного розв'язання конфліктів, що виникають через гендерну нерівність, вирости до проблеми мовної «політкоректності», є однією з центральних в англomовному соціумі і визначається актуальністю гендерних досліджень.

Ролі жінок та чоловіків у політичній сфері є різними, але очевидним є те, що для досягнення гендерної рівності можна запровадити ефективну взаємодію між представниками обох сторін на демократичних засадах.

РОЗДІЛ 2. ІНДЕКСИ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ГЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ

2.1 Невербальні засоби репрезентації мовної особистості

Сьогоднішній день важко уявити без політики, а особливо без політичних діячів, що привертають до себе особливу увагу за допомогою свого власного стилю мовлення та піар-програм. Комунікативна поведінка мовної особистості проявляється за допомогою невербальних та вербальних засобів. Представлення результатів нашого дослідження доцільно розпочати з невербального рівня.

Сьогодні неможливо сприймати політичну комунікацію як окрему галузь, не пов'язану з іншими формами комунікації. Основна увага приділяється тісному зв'язку між політичною та масовою комунікацією. Стверджується, що технологічний розвиток призвів до «медіа-видимості» політиків, які створюють свій імідж за допомогою використання візуальних вражень, які передаються під час виступів у газетах, журналах, на телебаченні та, останнім часом, в мережі Інтернет. Науковці також підкреслюють зв'язок між політичною та невербальною комунікацією. Вони вказують на те, що успішні та впливові промови мають бути не лише риторично й естетично цінними, але й слухачі наполегливо вимагають правильної манери виголошення. Стверджується, що жести мають принаймні такий же вплив, як і вербальний контекст повідомлення, і люди роблять судження на основі того, що говорять політики та як вони це обговорюють. Тож, чим більше впевнений мовець є у невербальному контексті, тим більше аудиторія довіряє йому.

Невербальне спілкування відноситься до будь-яких форм спілкування, які відбуваються без використання слів. Мова жестів — це загальнозрозумілий спосіб спілкування, який дозволяє нам передавати

свої емоції та думки, не розмовляючи. Це візуальна мова, яка дозволяє нам сприймати слова очима. Жести є фундаментальним компонентом будь-якого акту спілкування, оскільки наше тіло таким чином теж доносить певні повідомлення, які часто можуть промовляти більше ніж слова. Але невербальна комунікація охоплює також парамову (голосові якості вербальних повідомлень), тактику (використання дотику) і проксеміку (використання простору) [82].

Структура, яка дозволяє досліджувати особливості невербальної комунікації, є різноманітною. Наше тіло вміє посилати певні сигнали, які є контекстними, що означає, що значення певної діяльності визначається середовищем, наприклад: стукання кулаком по столу під час промови показує зовсім інші емоції, ніж стукання тим же кулаком дізнавшись про хворобу рідної людини. Крім того, зустрічаються цілі комплекси невербальних підказок, у яких різноманітні вербальні та невербальні взаємодії посилюються [83]. Ми, наприклад, під час очікування, зазвичай, показуємо всю нетерплячість трясінням тіла, стурбованим поглядом, хапанням за голову, але не лише. Коли сигнали суперечливі, узагальнення не відбувається; замість цього вибирається один сигнал, а решта інтерпретується знову залежно від рецепції слухача. Крім того, правила регулюють невербальне спілкування. Правила визначають, що прийнятно в певних ситуаціях. Нарешті, тілесна поведінка залежить від культури, а значення жестів варіюються від регіону до регіону. Тож кожен індивід сприймає певну поведінку по-своєму.

Політологи розглядають невербальну комунікацію як навмисний інструмент, що використовується політиками для здійснення впливу та переконання своєї аудиторії, підтримання їх зовнішньої та внутрішньої політики. Дослідження Розенберга (1986) пропонує переконливу підтримку твердження про те, що можна стратегічно маніпулювати

деякими компонентами невербальної презентації ораторів, щоб керувати сприйняттям виборців. «Отримавши відповідну інструкцію, кандидата можна навчити виглядати й діяти так, щоб створювати особистий образ, який є привабливим» [84]. Аргайл (1972) також помічає, що багато аспектів зовнішності політика (наприклад, зачіска, одяг) знаходяться під добровільним контролем і можуть бути легко підроблені та перебільшені з метою переконання. Таким чином, слід підкреслити, що сигнали, які використовують оратори, можуть бути оманливими та часто позбавлені свого традиційного, справжнього характеру.

Підтримання прямого зорового контакту.

Люди виражають свою щирість, відкритість і віру через прямий зоровий контакт, який, як кажуть, є ознакою осередку невербального зв'язку — очей. Люди більш сприйнятливі до політиків, які встановлюють зоровий контакт під час розмови. І навпаки, якщо ви пригнічені, ви зачасту уникаєте зорового контакту. Політики, які зводять до мінімуму погляд очі в очі з публікою, сприймаються як нервові, принижені або присоромлені, як зазначають Дейл і Вулф [85].

Міміка

Зрозумівши, що емоції властиві тільки людям та іншим подібним істотам, Чарльз Дарвін (1872) став першим вченим, який систематично вивчав їх. Згідно з новими дослідженнями в цій галузі, наше обличчя є основним засобом, за допомогою якого ми повідомляємо свої найпотаємніші думки, почуття та ідеї. Оскільки камери в основному записують те, що кандидат говорить або робить зі своїм обличчям, міміка займає високе місце серед найвпливовіших форм політичного вираження.

Для того, щоб краще зрозуміти специфіку та складнощі політика

звичайна людина може спробувати професійно вести соціальні мережі, намагаючись захопити увагу глядача з 1 секунди замало просто бути розумним – потрібно концентруватися на невербальній поведінці, яка зчитується з перших слів.

Аналізуючи невербальні засоби комунікації, зокрема жести, пози, міміку, погляд, голос та визначаючи їх ефективності у повсякденному житті та вплив на свідомість виборців, приходимо до висновку, що американський экс-президент Барак Обама рідко використовує невербальні засоби. Його промови ніколи не відрізнялися особливою експресією, він постійно тримає руки на трибуні або трохи вище неї. Найпоширенішим невербальним засобом можна вважати підняття правої руки вгору. Барак Обама здебільшого весь час сидить на краєчку крісла, його груди спрямовані вперед до комунікатора; вербальна інформація точно відповідає невербальній. Його руки також спрямовані вперед до співрозмовника, долоні відкриті, голова трохи опущена вниз, погляд дуже уважний і зосереджений на співрозмовнику. Лікті Обама спираються на його ноги. Невербальні сигнали говорять про те, що він завжди готовий прислухатися до умов і негайно відреагувати.

Проте, чіткі жести і виразна мова тіла экс президента Дональда Трампа захоплює і тривожить одночасно. Незалежно від того, погоджуєтеся ви з його політикою чи ні, здатність епатувати натовп в цього чоловіка не відібрати. Критики вважають його стиль надмірним і комічним, проте, за словами професора Джеффа Бітті [31], це може бути привабливою рисою: «Політики хочуть виглядати відкритими, чесними, справжніми. Якщо на вашому обличчі помітні справжні реакції, то люди вважатимуть, що ви вірите у те, що говорите. Навіть якщо це божевільні речі.» Використання регулярних жестів може зробити більше, аніж переконати натовп у вашій справжності: коли люди слухають промови з багатьма жестами, вони краще

запам'ятовують, що було сказано.

Ймовірно, найбільш упізнаваний жест Трампа «О'Кей» – зведені у кільце вказівний і великий пальці рук. Цей рух, на думку експертів, допомагає йому показати влучність і контролювати слова. Цей диригентський рух наголошує ті уривки його звернень, які він вважає важливими. Таким чином він демонструє прихильність до того, про що говорить, а також додає підсвідомого сенсу.

Він також інколи починає розмахувати руками, щоб сказати як все погано, а потім знову повертається до чітких стриманих жестів, щоб показати, що він може запропонувати вирішення проблеми.

У Трампа є кілька жестів долонями. Розкриті долоні означають: «Дивіться, я ж чесний.» Проте часто він це робить, коли говорить про негативні речі, що відбуваються. У таких випадках він має на увазі: «Ви та я опинилися в одному човні». Президент висловлює цю думку невербальним шляхом. Дехто з критиків Трампа влучно помічає, що він говорить про себе доволі багато. Люди також говорять про неабияку самозакоханість Трампа. Проте, що цікаво, він не суперечить собі, а компенсує цю рису за допомогою жестів, щоб побудувати зв'язок з аудиторією. Він показує, що його емоції та їхні емоції на тому ж рівні. Тому не зважаючи на те, що він говорить про себе, він також вибудовує місток до аудиторії.

Хіларі Клінтон, державний секретар США (2009—2013), сенатор від штату Нью-Йорк (2001—2009), перша леді США (1993—2001) та кандидат на посаду президента США на виборах 2016 року, мімікою лица та жестами рук також дублює всі свої промовлені слова, так як нібито вона все це відчула на собі і недалеко від цих проблем чи питань. Вона активно веде себе при зустрічі з виборцями, обнімається та навіть дозволяє себе поцілувати. Але це пояснюється гендерною природою. Проявом гендерної специфіки також вважаємо той факт, що жінка

дотримується однакового положення «рука в руці», яке притаманне лише світським дамам.

Діючий президент США Джозеф Байден у своїх промовах поводить себе більш впевнено, ніж інші політики на арені. Логопед Доктор Філ Шнайдер стверджує, що впевненість, що присутня в його голосі є характерною, тому що Джозеф з дитинства страждає вадами мовлення, а саме заїканням. Джозеф Байден ріс із яскраво вираженим заїканням з дитинства, через що з нього глузували, знущалися та насміхалися. Його заїкання, однак, не завадило йому все життя будувати кар'єру в державній службі, і він досяг успіху при наявності заїкання. Очевидно, що Джо Байден є доказом того, що людина може вирости маючи вади мовлення і все ще досягнути найвищої посади в країні, посади, яка покладається на дуже ефективну вербальну комунікацію.

Під час цих дебатів Джо Байден реагував як емоційно експресивний політик, яким він був протягом усієї своєї кар'єри. Навіть безпосередньо стикаючись з нападками з боку Трампа, спрямованими проти його родини чи його досьє, Байден часто посміхався, відверто сміявся та хитав головою, заплющуючи очі. Це створювало ілюзію насмішки, а також справляло враження, ніби Байден є більш професійним за Трампа.

Дослідження показують, що люди під час неформальних дискусій часто змінюють теми протягом 30 секунд після того, як лунає сміх. Це, у свою чергу, може бути причиною того, чому люди – особливо політики – «сміються» над образами.

Сміх під час нападу, ймовірно, сигналізує про те, що Байден відчувається достатньо впевнено, щоб позитивно реагувати на обставини, і що він непомітно бере під контроль розмову.

2.2 Гендерні маркери в тематиці та лексичній наповнюваності політичних промов

Коли люди беруть участь у реальній комунікативній та інтерактивній взаємодії, структури їхньої мовної свідомості постійно відтворюють гендер як суспільну концепцію. З точки зору тематики виступів, масштабів використання різних методів аргументації та сентиментальності зауважень ми розглядаємо гендерність.

Під час проведення дослідження було виявлено, що тематика політичних промов чоловіків і жінок часто дуже схожа. Особливої актуальності набувають питання проблеми економічного спаду (безробіття, підвищення цін, збідніння населення): *“Today's announcement reminds us that Americans are suffering in a struggling economy. Too many of our neighbors are living in poverty, too many can't find a job, and too many are living without health insurance”* (Дж.МакКейн) [47]; *“Last year, Congressional Republicans insisted on raising taxes on families with children. The rise reported today in child poverty is no accident—it is the result of a deliberate policy choice congressional Republicans made to block help for families with children while advancing massive tax cuts for the wealthiest and largest corporations”* (Дж.Байден) [44]; *“You don't have to take a vow of poverty just to say...well, let me help out... let me look at that child out there who doesn't have enough to eat or needs some school fees, let me help him out. I'll pay a little more in taxes. It's okay. I can afford it”* (Б.Обама) [99]; *“With all of our country's resources, no child should ever have to grow up in poverty. Yet every single night, all across America, kids go to sleep hungry or without a place to call home”* (Х.Клінтон) [36]; *“Giving someone a wage that takes them out of poverty is just the minimum, the bare minimum we should be doing to begin to reestablish economic growth in this country”*(Дж.Байден)[87].

Занепокоєння щодо надання належного медичного догляду, добробуту та навчання піднімають у своїх промовах як чоловіки, так і жінки: *“We are going to give students choice. I am totally against Common Core”* (Д. Трамп) [61]; *“Education is the civil rights issue of this century”* (Дж.МакКейн) [46]; *“And so the public schools are often in a no-win situation, because they do, thankfully, take everybody, and then they don't get the resources or the help and support that they need to be able to take care of every child's education”* (Х.Клінтон) [39]; *“No fundamental social change occurs merely because government acts. It's because civil society, the conscience of a country, begins to rise up and demand - demand - demand change.”* (Дж. Байден) [86].

Політика у промовах чоловіків, як правило, зосереджена на таких питаннях, як боротьба з бідністю, покращення освітніх можливостей і ринок праці. Як наслідок, політики-чоловіки набагато частіше вживають у своїх промовах такі терміни, як «education», «chance», «employment» та «poverty», ніж політики-жінки. Так, Марко Рубіо часто торкався у своїх виступах питань у сфері освіти. Серед запропонованих ним змін він наголошує на необхідності внесення змін до системи освіти у зв'язку з стрімким розвитком економіки та ринку праці: *“The problem is that we are trying to prepare people for the new economy using a higher education system built for the old economy. As a result, many high-skilled, high-paying industries suffer from a shortage of labor, while too many low-paying industries suffer from a surplus.”* [63].

Через проблему нерівності прав жінок, а саме знецінення їх у сферах, що вважаються притаманними чоловікам, зокрема політика промови жінок-політиків більш зосереджені на питаннях гендерної рівності, правах жінок у суспільстві, урегулювання конфліктів. Також жінки неодноразово посилаються на особистий досвід, родину чи стосунки для встановлення контакту з аудиторією. Часте вживання

таких слів як person, women, girl, community, family, rights, а також слів на позначення дії як cooperate, support, work together, nurture, care ще раз це підтверджують. Наприклад, Хілларі Клінтон є палкою захисницею свобод і привілеїв жінок. Вона часто піднімає ці питання на своїх лекціях, стверджуючи, що жінки є основою кожної спільноти і мають сприйматися не лише як частина сім'ї, а і як особистість: *“Rights are human rights and human rights are women’s rights and i believe that with all my heart. And when I was Secretary of State I put women’s rights at the center of our foreign policy”* [26]. Ще один приклад, який показує, що Клінтон відстоює важливість рівності прав жінок задля досягнення процвітання нації, родини та власне жінки, що має можливість навчатися, працювати та розвиватися: *“What we are learning around the world is that if women are healthy and educated, their families will flourish. If women are free from violence, their families will flourish. If women have a chance to work and earn as full and equal partners in society, their families will flourish. And when families flourish, communities and nations do as well. That is why every woman, every man, every child, every family, and every nation on this planet does have a stake in the discussion that takes place here.”* [26]. В її промові також піднімаються питання насильства та неправомірної поведінки відносно жінок: *“Tragically, women are most often the ones whose human rights are violated. The rape of women continues to be used as an instrument of armed conflict. And when women are excluded from the political process, they become even more vulnerable to abuse”* [26]. Хоча у 2000 році Хілларі виступала проти легалізації одностатевих шлюбів, аргументуючи свою думку усталеним традиційним уявленням про інститут сім'ї, про що свідчить її цитата: *“Marriage has got historic, religious and moral content that goes back to the beginning of time, and I think a marriage is as a marriage has always been, between a man and woman”* [100]. Згодом Хілларі Клінтон мала шанс

зарекомендувати себе як політика, що стоїть на захисті прав національних меншин. Вона стала голосом руху за права ЛГБТ під час своєї президентської кампанії 2008 року: *“Gay rights are human rights and human rights are gay rights”* [26]. Алан ван Капелл, колишній директор Empire State Pride Agenda розповідав про Клінтон як про лідера руху за права сексуальних меншин: *“In terms of LGBT rights and marriage, there were people who led and people who followed. And on that issue, she followed”* [100]. Камала Гарріс, віцепрезидентка США з 20 січня 2021 року, у свою чергу, відкрито захищає права жінок щодо власного тіла і здатності розпоряджатися ним без втручання політиків чи уряду. Вона відстоює права жінок на можливість законного переривання вагітності: *“I do not believe that government should be in the business of telling women what they should do with their bodies”*[88].

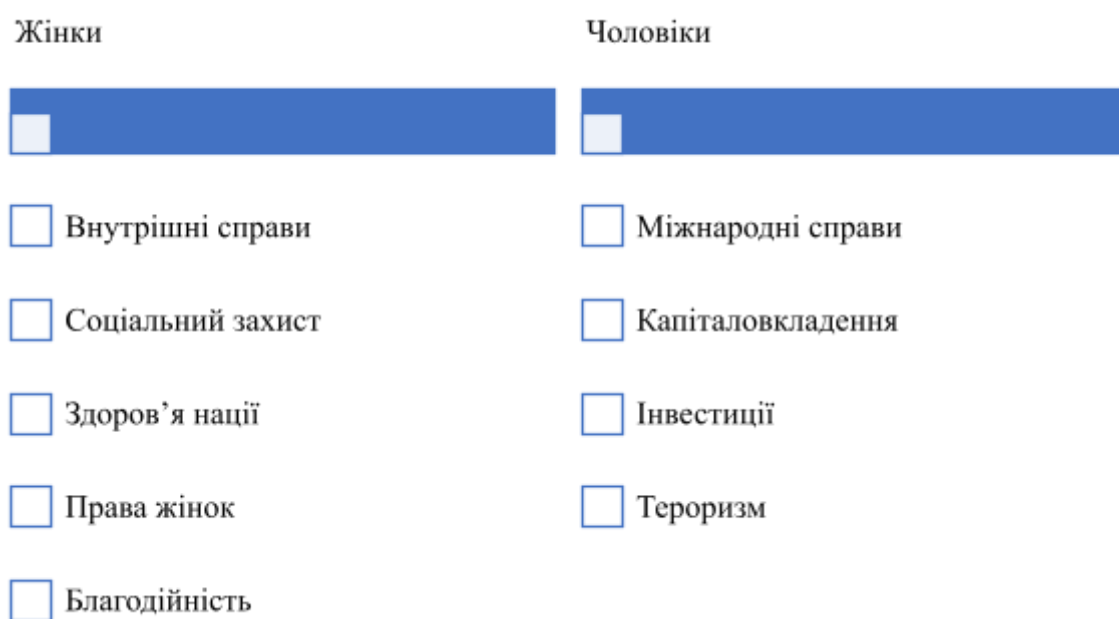

Рис 2.1 – Характерні теми політичних промов

Ще однією відмінною рисою політичних промов жінок є використання подяки, а саме лексичної одиниці *thank, honor* для того, щоб відзначити важливі події у житті, подякувати виборцям, розпочати

службу у новому департаменті. Так, наприклад, промова Камали Гаріс присвячена підсумку її служби у ролі Сенатора США від штату Каліфорнія і переходу до нового посту як віце-президент США демонструє це: *“These are some of the things that we have done over the course of my four years. And you gave me the honor being able to serve. And so I just wanted to say thank you for the honor of representing the place of my birth, as a proud daughter of California. Thank you!”* [58].

Не зважаючи на те, що чоловіки не славляться використанням слів подяки у своїх промовах, часто густо ситуація вимагає надмірної ввічливості для підтримки стабільних економічних стосунків між країнами. Так наприклад Україна, що знаходиться наразі у стані війни не пропускає жодної можливості сказати дякую. Бен Воллес - міністр оборони Великої Британії заявив, що представники України недостатньо вдячні за міжнародну підтримку та озброєння. У відповідь на це Президент України Володимир Зеленський на прес-конференції після саміту НАТО досить неоднозначно відповів: *“It seems to me we have always been very grateful to the United Kingdom, always grateful to the Prime Minister and the Defence Secretary, Mr Wallace. We can wake up every morning and personally thank the minister”*[101].

Книжкова лексика стосується слів і фраз, які використовуються в книгах, статтях та інших письмових літературних творах, таких як наукові журнали, новинні статті, офіційні документи компанії тощо. Існує багато технічних термінів, фраз зі світу бізнесу та літературні терміни, використані в книзі, що позначають абстрактні ідеї. Сюди ж відноситься значна частина архаїзмів, екзотизмів і варваризмів, а також термінів, що використовуються в книжкових обрядах. Жінки частіше вибирають лексичні одиниці, які звучать більш складно, більш епічно, і вони частіше цитують книги. Прикладом цього є випадок із виступу Х. Клінтон: *“We must move beyond rhetoric. We must move beyond recognition*

of problems to working together, to have the common efforts to build that common ground we hope to see” [26].

Мілітарна термінологія найчастіше використовується у промовах чоловіків, вони не бояться заявляти про свої інтереси у веденні війни і детально описують порядок дій: *“The largest land war in Europe since World War Two had begun. And the principles that had been the cornerstone of peace, prosperity, and stability on this planet for more than 75 years were at risk of being shattered. One year ago, the world was bracing for the fall of Kyiv. Well, I have just come from a visit to Kyiv, and I can report: Kyiv stands strong!”*, *“They’ve targeted civilians with death and destruction. Used rape as a weapon of war. Stolen Ukrainian children in an attempt to — in an attempt to steal Ukraine’s future. Bombed train stations, maternity hospitals, schools, and orphanages”*[102], *“Recall that earlier generations faced down fascism and communism not just with missiles and tanks, but with the sturdy alliances and enduring convictions”*(Барак Обама) [42];

Жінки-політики, у свою чергу вживають слово *fight* частіше ніж *war*, їх промови більш сконцентровані на підтримці держави, що потерпає від воєнної агресії: *“I Personally View Their Fight As Our Fight. They’re Fighting For Democracy”* (Х. Клінтон) [51]; *“We are as committed to Ukraine as we’ve always been to authorize additional aid, to defend itself against Russia’s unprovoked aggression,” she said. “That is not going to waver”* (К. Гарріс) [103].

Прикметник “відважний” часто вважається точкою, якої прагнуть досягнути чоловіки-політики у своїх промовах. Так зокрема Барак Обама характеризує себе і намагається змусити людей повірити, що він є саме тим відважним лідером, який потрібен народу: *“We need a President who can face the threats of the future”*, *“As Commander-in-Chief, I will never hesitate to defend this nation”*, *“We will begin to responsibly leave Iraq to its people, and forge a hard-earned peace in Afghanistan”*,

“...we say to you now that our spirit is stronger and cannot be broken; you cannot outlast us, and we will defeat you” [22]. Трамп також переслідує бажання здаватися переконливим і непереможним: “*We are going to have strong incredible borders. We are going to build a wall but it is not even a difficult thing to do. We are going to get things done*” [104].

Ще один спосіб, який характеризує Дональда Трампа як сильного опонента – це постійна гра на почуттях та емоціях слухачів, а також приниження своїх опонентів, зокрема використовуючи слова again, get them out, wrong. Також політик часто використовує жаргон або сленг, що демонструє бажання бути одним з народу, не таким як інші. Існує ряд риторичних методів, які використовує Трамп, на кшталт:

1. Ігнорування здобутків попередників, гра в обіцянки, відверте використання нецензурних слів відносно тих, хто не розділяє його думку: “*We will make our country great again*”, “*I don't like the losers. He was the war hero because he was captured. I like people that weren't captured*”, “*And then I watch this idiot Lindsay Graham television and he calls me a jackass*”, “*I think Hillary would be a terrible president*” [41];
2. Приниження інших націй окрім Америки, демонстрація сили країни завдячуючи його здобуткам: “*When Mexico sends its people - they are not sending their best, they are not sending you, they are sending people that have lots of problems and they are bringing those problems to us*”, “*The country of Mexico is killing us*”, “*They will pay for our wall*” [41].

Чоловіки також часто вдаються до використання цифр у своїх промовах, таким чином ніби звітуючи перед аудиторією: “*In October, 143 nations in the United Nations condemned Russia's illegal annexation. Only four — four in the entire U.N. — voted with Russia. Four*” (Дж. Байден) [102].

Але жінки теж не нехтують зазначенням статистики, коли того вимагає ситуація. Так Хілларі Клінтон під час дебатів з Дональдом

Трампом у 2016 році вміло акцентує увагу на проблемах безробіття населення використовуючи статистику: *“Nine million people -- nine million people lost their jobs. Five million people lost their homes. And \$13 trillion in family wealth was wiped out”* [105].

Чоловіки частіше ніж жінки використовують чітку аргументацію після слова але, на додачу, більше того. Спочатку спікер погоджується з твердженням, а тоді додає власну думку, яка зачасту відрізняється від попередньої. Б.Обама практикує даний метод у своїх промовах: *“At these moments, America has carried on not simply because of the skill or vision of those in high office, but because We the People have remained faithful to the ideals of our forebears, and true to our founding documents”*, *“Our challenges may be new. The instruments with which we meet them may be new. But those values upon which our success depends - honesty and hard work, courage and fair play, tolerance and curiosity, loyalty and patriotism - these things are old”* [22]. Б.Обама висловлює суперечливу думку (*Our challenges may be new*), що в даному випадку сприймається як певне загальне поняття, нововведення, або ж навіть може свідчити про певний негативний підтекст, а далі доповнює думку словами з позитивною конотацією (*these things are old*).

Окрім вже згаданих мовних зворотів, маскулінні промови часто містять звертання до Бога, зокрема Дж. Байден каже: *“May God bless you all. May God protect our troops. And may God bless the heroes of Ukraine and all those who defend freedom around the world.”* [102]. Б. Обама також використовує слова на благословення нації у підсумку: *“Thank you. God bless you, and may He forever bless these United States of America”* [95]. Ми можемо порівняти дані приклади з прикладами заключних речень у промовах жінок і зробити висновок, що *“thank you”* майже завжди є останнім словом у фемінних промовах.

Усі політики намагаються сподобатися слухачам, наблизитись до

них, достукатись до кожного виборця, а як відомо - чим більше коло людей сприймає повідомлення чим нижчим є загальний показник інтелекту аудиторії. Вищезазначений фактор змушує політичних лідерів спрощувати мову та додавати до свого словника сленг, жаргон, нецензурну лексику. Для мовлення чоловіків особливо характерним є використання лайливих слів. Це підтверджує Трамп: “It is rigged system”, “He is such a jerk”, “I don’t wear to pay”, “She is the world-class liar” [104].

Проведене дослідження також показало, що промови американських політиків характеризуються великою кількістю ідіоматичних одиниць, які роблять їх виступи досить виразними і переконливими. Так, наприклад, у інавгураційній промові Барак Обама використовує низку ідіом, таких як: “live and learn” (вік живи, вік учись), “nothing is impossible to a willing heart” (хто хоче, той досягне), “future filled with hope” (майбутнє сповнене надії), “I beg to differ” (дозволю собі не погодитися), “against the clock” (за короткий час), “be in effect” (діяти), “place something on the agenda” (поставити щось на порядок денний), “all the better” (тим краще), “come into action” (приступати до дій), “affair of honor” (діло честі), “to build on” (створювати) [42].

Слід зазначити, що у промовах чоловіків було виявлено більше фразеологічних елементів, наприклад: we know something is out of kilter (something is wrong) (С.МакКіні); Give me a break... (Дж.Байден); We have to catch up to history... (Дж.МакКейн), але в промовах жінок вони також присутні. Хіларі Клінтон часто використовує такі лексичні одиниці, як: “key role” та “key goal” (слово “key” вживається в значенні «головний») та ідіоми різного стилістичного навантаження, а same to be enough to make ends meet (дітям на молочко), to turn a blind eye (дивитись на щось крізь пальці); to roll one's sleeves up (закатати

рукава).

Доповнюючи, політичні лідери нерідко вдаються до поливання брудом своїх опонентів, висміювання невдалих проєктів та створення конфліктних ситуацій. Такі прийоми більш характерні для маскулінного дискурсу, адже наше дослідження показує, що чоловіки налаштовані більш войовничо і агресивно. Тенденція звинувачення опонента чітко прослідковується у дебатах: *“But in all fairness to Secretary Clinton, when she started talking about this, it was really very recently. She’s been doing this for 30 years. And why hasn’t she made the agreements better? The NAFTA agreement is defective”, “Secretary Clinton and others, politicians, should have been doing this for years, not right now, because of the fact that we’ve created a movement”, “She talks about solar panels. We invested in a solar company, our country. That was a disaster. They lost plenty of money on that one”*(Д. Трамп) [105].

Структурний оборот з використанням теперішнього доконаного часу підсилює емоції виборців, адже Трамп акцентує увагу на результаті, а точніше його відсутності (why hasn’t). Також використання модального дієслова should з додаванням минулого часу (should have been doing) показує незадоволення роботою попередників, звучить як докір і точно запам’ятовується слухачам. Не обов’язково вживати прямі образи, особливо у політичних промовах, що є порушенням етики, варто лиш вивчити передвиборчу кампанію свого опонента і звернути увагу на слабких місцях та упущеннях. На нашу думку, жінки менш професійно володіють технікою звинувачення опонента, так наприклад Хілларі Клінтон у дебатах з Трампом не змогла переконати виборців. Звинувачення звучали: *“And one of the worst things he said was about a woman in a beauty contest. He loves beauty contests, supporting them and hanging around them. And he called this woman Ms. Piggy. Then he called her Ms. Housekeeping, because she was Latina. Donald, she has a name”*

[105], але Трамп вміло втрутився у розмову і спростував усі претензії: *“Hillary is hitting me with tremendous commercials. Some of it’s said in entertainment, some of it’s said to somebody who’s been very tough to me, Rosie O’Donnell”*[105].

Цілковито новою для американської політичної комунікації була особливість кандидата в президенти від Республіканської партії Дональда Трампа давати прізвиська своїм опонентам і повторювати їх при кожній нагоді. Прикладом слугують Crooked Hillary («Шахрайка Хіларі»), Lying Ted («Брехливий Тед»), Little Marco («Малюк Марко»), Corrupt Kaine («Корумпований Кейн»), Low-energy Bush («Лінивий Буш»). З одного боку такий вид звертань може бути розціненим як лицемірство і політик також отримає прізвисько від народу як той, хто хоче дійти до верхівки влади лиш принижуючи гідність опонентів, а з іншого – Трамп ніби висаджує зерно сумнівів у голови слухачів, змушуючи їх або перевіряти дії його конкурентів, або не задумуючись сприймати їх образи з наданою ним асоціацією. В обох випадках це грає на руку Дональду.

Отже, проведене дослідження вживання лексичних одиниць у політичних промовах представників чоловічої та жіночої статі дозволяє стверджувати про те, що необхідно ретельно враховувати гендерний аспект, оскільки стать людини та соціальні ролі, які вона відіграє, значною мірою впливають на тематичне наповнення та граматичне оформлення повідомлення.

2.3. Гендерні маркери в стилістиці політичних промов

Стилістика промов політичних лідерів є надзвичайно важливою для аналізу повної картини та побудови образу успішного діяча. Але, беручи до уваги реалії сьогодення, де увагу слухача треба спіймати з першої секунди і не відпускати до останньої, сучасні спічрайтери та спеціалісти у сфері риторики намагаються створити щось нове, те, чого

аудиторія ще не бачила. Зовнішній вигляд політиків (червона краватка Трампа і його манера підправити її, зачіска Бориса Джонсона, що викликає шквал критики), лексична наповненість промови (художні засоби, особливі слова, що асоціюються з конкретною людиною), а також стилістичні характеристики, особливо якщо брати до уваги гендерний аспект.

Гендерні маркери є помітними у промовах як жінок, так і чоловіків, але жіноча мова зазвичай є більш ввічливою, з проявами розуміння складної ситуації та вміння висловити емпатію, де це необхідно. Це проявляється у використанні риторичного прийому емпізи для посилення емоційності повідомлення: *“I want our young people to know that they matter, that they belong, so don't be afraid. You hear me? Young people, don't be afraid. Be focused, be determined, be hopeful, be empowered”*(М. Обама) [25]. Жінки також намагаються уникати незручних питань, застосовуючи прийоми замилення ока більш важливими темами на їх думку: *“Well, I think that trade is an important issue”, “We also, though, need to have a tax system that rewards work and not just financial transactions. And the kind of plan that Donald has put forth would be trickle-down economics all over again”* [105].

Жінки досить часто у промовах використовують структури, що повторюються в наступному реченні. Такий прийом є важливим для підтримки емоційного навантаження і підкресленні важливості сказаних слів: *“There's a lot of beauty in that story. There's a lot of pain in it, too, a lot of struggle and injustice and work left to do”* (М. Обама) [106].

Анафора та епіфора, дві форми стилістичного повтору в мові, також є інструментами в арсеналі жінок. Загальні приклади анафори в поезії включають початкове повторення, граматичні структури, підрядні речення, слова, які звучать однаково або містять приголосні, а також рядки чи строфи, які починаються з кількох слів. Як стилістична фігура

епіфора протиставляється анафорі; це практика закінчення рядків, строф чи навіть прозових абзаців однаковими фразами, словами чи звукосполученнями, щоб підкреслити щось або зробити мову більш виразною. Випадок із звернення Мішель Обама є прикладом цього: *“Maybe they were fed up. Maybe they thought the outcome wouldn’t be close. Maybe the barriers felt too steep”, “Too many have lost their health care; too many are struggling to take care of basic necessities like food and rent; too many communities have been left in the lurch to grapple with whether and how to open our schools safely”, “They see people shouting in grocery stores, unwilling to wear a mask to keep us all safe. They see people calling the police on folks minding their own business just because of the color of their skin. They see an entitlement that says only certain people belong here, that greed is good, and winning is everything because as long as you come out on top, it doesn’t matter what happens to everyone else. And they see what happens when that lack of empathy is ginned up into outright disdain. They see our leaders labeling fellow citizens enemies of the state while emboldening torch-bearing white supremacists”* [105].

Хілларі Клінтон також вдається до прийому використання анафори, так у своїй промові вона каже: *“We can deploy a half a billion more solar panels. We can have enough clean energy to power every home. We can build a new modern electric grid”*[105].

Тож, вміло використовуючи анафору та епіфору жінки-політики акцентують увагу на важливості певних тез, а також утримують увагу слухача шляхом частих повторів вже знайомих фактів.

Паралелізми також нерідко зустрічаються у промовах жінок. Дана структура використовується для показу спільних рис того чи іншого аспекту, зіставлення фактів: *“He will tell the truth and trust science. He will make smart plans and manage a good team”, “When he was a kid, Joe’s father lost his job. When he was a young senator, Joe lost his*

wife and his baby daughter. And when he was vice president, he lost his beloved son”, “Joe Biden wants all of our kids to go to a good school, see a doctor when they’re sick, live on a healthy planet. And he’s got plans to make all of that happen. Joe Biden wants all of our kids, no matter what they look like, to be able to walk out the door without worrying about being harassed or arrested or killed”[106].

Інтенсифікатори (the very best of the American spirit) [55], підсилювачі типу “so, very, really”, «ухильні» фрази типу “kind of, sort of”, прикметники вищого та найвищого ступенів порівняння (to live in the greatest nation on earth) [55], трискладові перелічення (unilateralism, preemption, and arrogance); перебільшення (who think they’re immortal) та оцінювальна лексика (happily, overwhelmed, unfortunately), що вживається для своєрідної мовленнєвої маніпуляції аудиторією, змушуючи її співпереживати мовцю, також формують емоційний настрій та позитивну презентацію американських жінок-політиків. Наступний приклад із промови Х. Клінтон, який містить гіперболізовану експресивність, доводить цю думку: “*These abuses have continued because, for too long, the history of women has been a history of silence*” [24].

Іншим поширеним стилістичним засобом є епітети, які використовуються для влучної характеристики особи, предмета чи явища, допомагають наочно уявити ці явища, відчуття ставлення політика до певних подій, викликаючи у людей певну негативну або позитивну оцінку. Епітети, вживані Хіларі Клінтон, мають гострий іронічний та саркастичний характер: *yo yo society, ballooning national debt, ill-advised effort*. Також Клінтон використовує епітети, щоб описати жителів України та її відношення щодо фраз американців, що українці корупмовані. Клінтон каже: “transparent people”, “accountable people”, “mature leadership”[105].

Метафоричні висловлювання є одним із важливих елементів публічних промов Мішель Обама (grounded under the glare of the national spotlight, to get the auto industry back on its feet, swallowed their fears, move heaven and earth) [55].

Стилістично дебати Хілларі Клінтон також характеризуються вживанням метафоричний фраз: “get the bread-winner”, “I know you live in your own reality”, “insurance companies do what’s called cherry picking”, “add a penny to the debt”, “make the economy fairer”, “it was against a firestorm of special interest opposition”, “went across the party line”, “game the system” (про реформу у сфері охорони здоров’я), “move countries”, “using both carrots and sticks” (коли дискутує на тему зовнішньої політики), “bring the immigrants out of the shadows” (говорячи про реформу імміграційної системи), “loopholes and giveaways”, “get back on the path we were on”, “get house in order again”, “fix the problems on the backs of middle class families” (про новий податковий кодекс), “a blank check”, talking to a brick wall”, “as the referees of their conflict” (стосовно війни в Іраку). У наступному прикладі ми можемо спостерігати використання складних речень та непрямих слів, використання евфемізмів та метафор: “Our political system is so paralyzed by gridlock and disfunction that most Americans have lost confidence that anything can actually get done” [72]. Отже, як чоловіки, так і жінки застосовують стилістичні засоби для підсилення повідомлення, але жінки практикують це частіше.

Для підсилення залученості аудиторії у промову, жінки застосовують прийом риторичного запитання. Тож, кожен слухач не лише опирається на думку політика, а й веде діалог з самим собою, запитуючи себе всередині. Хілларі Клінтон вдало демонструє цей прийом: “*Will we stay true to that motto? . . . Ask yourself: Does Donald Trump have the temperament to be Commander-in-Chief? . . . But I ask you:*

how can we just stand by and do nothing?” [70].

Як ми вже згадували раніше, промова – це спосіб донесення інформації для різних прошарків населення. Не завжди довгі речення та глибокий зміст фраз приводять політика до успіху, тому чоловіки використовують чіткі, прості та зрозумілі речення. Дональд Трамп стверджує: *“Our country doesn’t work. Everybody wins except us. We need victories in this country. We don’t have victories anymore. Our country will be great again, but right now our country has major problems” [28].*

Барак Обама не є виключенням і також вмів практикує використання коротких речень у своїх промовах, також підкріплюючи цей ряд більш довгим, щоб підсумувати вищесказане: *“Homes have been lost; jobs shed; businesses shuttered. Our health care is too costly; our schools fail too many; and each day brings further evidence that the ways we use energy strengthen our adversaries and threaten our planet” [42].*

Наступною характерною особливістю чоловічих промов є специфічне використання заперечних речень, які демонструють контраст між реальним та нереальним станом речей, що допомагає створити експресивний оцінний потенціал цілого речення: *“And I don’t have to tell you, there are those who don’t want to just stand in our way but want to turn the clock back. I said I would never counsel patience; that it wasn’t right to tell you to be patient any more than it was right for others to tell African Americans to be patient in the fight for equal rights a half century ago” [59].* Заперечні речення у промовах Обама наділені емоційним забарвленням і демонструють небайдуже відношення до аудиторії.

Окремої уваги заслуговує специфічне використання чоловіками простих стверджувальних речень та вживання у них повторів: *“We are going to make progress; we are going to succeed; we are going to build a more perfect union” [59]. “If you are willing to organize and volunteer in the*

offices, if you are willing to stand with me, if you are willing to fight with me, I know your voice will matter” [50].

У своїй інавгураційній промові Барак Обама застосовує прийом повтору фрази *for us*, наголошуючи на важливості того, що роблять американці, на скільки їх робота важлива і на скільки кожен громадянин їм вдячний: *“For us, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life. For us, they toiled in sweatshops and settled the West; endured the lash of the whip and plowed the hard earth. For us, they fought and died, in places like Concord and Gettysburg; Normandy and Khe Sahn” [54].* Отже, вживання повторів допомагає автору підкреслити його точку зору, запалити аудиторію та привернути увагу до того, про що говорить політик. Це створює ефект стовідсоткової впевненості автора в своїх намірах, в правильності обраного курсу та в беззаперечності слів політика.

Джозеф Байден у своїй промові в Польщі через рік після початку повномасштабного вторгнення теж вдається до використання анафори для підсилення значення повідомлення: *“He doubts our staying power. He doubts our continued support for Ukraine. He doubts whether NATO can remain unified”*, та епітрофу: *“Europe was being tested. America was being tested. NATO was being tested. All democracies were being tested” [102].*

Паралелізми застосовуються не лише у текстах жінок-політиків. Наприклад, Б. Обама закінчує свою промову про військові справи у Лівії фразою, що промовляється з впевненістю у досягненні мети і паралельні структури ще більше підсилюють цей образ: *“Our goal is focused, our cause is just, and our coalition is strong” [60].*

Джон Маккейн – сенатор США від штату Арізона не вирізняється активним застосуванням стилістичних прийомів, проте він часто повторює одні і ті ж слова додаючи більше контексту з кожним

новим реченням: *“I’ve stood in this place many times and addressed as president many presiding officers. I have been so addressed when I have sat in that chair, as close as I will ever be to a presidency”, “Our responsibilities are important, vitally important, to the continued success of our Republic”* [75].

Сенатор часто будує складні складнопідрядні речення, використовуючи такі одиниці як *however, thus, moreover, but*. Підтвердженням цього є: *“But they knew that however sharp and heartfelt their disputes, however keen their ambitions, they had an obligation to work collaboratively to ensure the Senate discharged its constitutional responsibilities effectively”, “That principled mindset, and the service of our predecessors who possessed it, come to mind when I hear the Senate referred to as the world’s greatest deliberative body. I’m not sure we can claim that distinction with a straight face today”*[75].

На граматичному рівні також особливу увагу привертає використання чоловіками дієслів активного стану. Дональд Трамп стверджує у своїй інавгураційній промові: *“We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth. And we will bring back our dreams...We will follow two simple rules: Buy American and Hire American”* [67].

Проте, модальні конструкції (*can, may, must, ought, should*), що висловлюють різний ступінь невпевненості та невизначеності, характеризують жіноче мовлення. Приклади із промови Х. Клінтон: *“Those of us who have the opportunity to be here have the responsibility to speak for those who could not.” “No one should be forced to remain silent for fear of religious or political persecution, arrest, abuse or torture”* [24].

Попри те, що вживання займенників першої особи множини є більш притаманне фемінним особливостям комунікації, чоловіки теж використовують займенник *we*, щоб підсилити враження об’єднання з

народом, підкреслити значущість його слухачів. Адже, нам простіше сприймати певний вислів, що має пряме відношення до нас самих. Не лише лідер будує успішну країну, а ми робимо це разом. Трамп у дебатах 2016 року каже: *“Our jobs are fleeing the country”, “But we have to stop our jobs from being stolen from us. We have to stop our companies from leaving the United States and, with it, firing all of their people”* [105]. Але, іноді Трамп спочатку наголошує на спільній праці (коли говорить про проблеми або успіхи), а далі підсилює промову саме використанням першої особи однини, щоб продемонструвати майбутні плани, пізніше знову повертається до *we* у розмові про провали попередника: *“We cannot let it happen. Under my plan, I’ll be reducing taxes tremendously, from 35 percent to 15 percent for companies, small and big businesses. That’s going to be a job creator like we haven’t seen since Ronald Reagan. It’s going to be a beautiful thing to watch”*[105].

Джон Маккейн зачасту використовує займенник *I* для підсилення образу могутнього та успішного лідера, який точно зможе вирішити будь-яку проблему: *“I’m sure it wasn’t always deserved in previous eras either. But I’m sure there have been times when it was, and I was privileged to witness some of those occasions”* [68]. Але, коли питання стосується довіри між Маккейном та слухачами, він теж застосовує займенник *we*, щоб показати усвідомленість у проблемах народу: *“Let’s trust each other. Let’s return to regular order. We’ve been spinning our wheels on too many important issues because we keep trying to find a way to win without help from across the aisle”* [68].

Займенники другої особи однини та третьої особи множини, а саме *you* та *they* є характерною рисою чоловічих промов. Дані маркери можуть використовуватися для підсилення або похвали прибічників чи колег: *“But they knew that however sharp and heartfelt their disputes, however keen their ambitions, they had an obligation to work collaboratively*

to ensure the Senate discharged its constitutional responsibilities effectively” (Дж. Мккейн) [68]. Трамп, у свою чергу, для підтвердження власної правоти використовує займенник *they*, посиляючись на спеціалістів, які оцінили його ідеї: *“They’ve looked at my plans and they’ve said, OK, if we can do this, and I intend to get it done”*[105].

Отже, використання особових займенників *I* та *they* є проявом суто маскулінного гендеру, але чоловіки охоче звертаються до притаманному фемінному гендеру займенника *we*, коли це необхідно.

Жінки ж не дарма обрали *we*, адже у більшості випадків це показує важливість внеску виборців у розвиток країни: *“We need to have strong growth, fair growth, sustained growth. We also have to look at how we help families balance the responsibilities at home and the responsibilities at business. So we have a very robust set of plans”* (Х. Клінтон) [72].

Метафори також допомагають підсилити думку і надати звичному поняттю нової форми. Аудиторія значно тепліше сприймає мовця завдяки правильному застосуванню метафор. Барак Обама використовує даний художній засіб, наприклад: *“In the face of our common dangers, in this winter of our hardship, let us remember these timeless words”, “With hope and virtue, let us brave once more the icy currents, and endure what storms may come”* [107].

Так як чоловіки у своїх промовах бажають сподобатися аудиторії, вони часто навмисне перебільшують свої здобутки чи плани за допомогою гіперболи: *“They have been the quiet force of progress throughout our history. What is demanded then is a return to these truths. What is required of us now is a new era of responsibility - a recognition, on the part of every American, that we have duties to ourselves, our nation, and the world, duties that we do not grudgingly accept but rather seize gladly, firm in the knowledge that there is nothing so satisfying to the spirit, so defining of our character, than giving our all to a difficult task”*[107],

“Thank you for believing all the way, through every hill, through every valley” [42].

Епітет є невід'ємною частиною промов чоловіків, адже він підкреслює потрібні риси певного явища і допомагає мовцю краще передати суть повідомлення *“against a far-reaching network of violence and hatred, a nagging fear, worn out dogmas, enduring spirit” [107].*

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Невід'ємним елементом будь-якої політичної комунікації є промова, адже саме завдяки їй політики можуть впливати на свідомість своїх слухачів, підкреслюючи важливі моменти та реалії. Конкретна комунікативна поведінка може схилити аудиторію до певних висновків завдяки стилістичній та лексичній наповненості, а гендерні маркери підкреслюють концентрацію на соціальних, політичних чи економічних питаннях.

Поняття невербальної комунікації відіграє ключову роль в оцінюванні політиків як професіоналів своєї справи. Жести та міміка є факторами довіри аудиторії до мовця.

Гендерні маркери присутні в промовах як жінок, так і чоловіків. Технологічний прогрес призвів до стрімкого розвитку образу політичних діячів у мас медіа, тож промови стали все більш відпрацьованими стилістично, емоційно, за змістом.

Тематика політичних промов чоловіків і жінок часто дуже схожа але гендер, як соціокультурна категорія, регулярно зустрічається у структурах мовної свідомості індивіда під час реальної дискусії чи промови.

Отже, проведений аналіз політичних промов дає можливість довести, що кожне слово, кожна конструкція заздалегідь добре сплановані та вміло використовуються в промовах, створюючи особистий імідж та позитивну презентацію. Проте, промови чоловіків більш стримані і не містять великої кількості емоційно забарвлених одиниць. Оцінюючи предмет, чоловіки, на відміну від жінок, переважно використовують слова з найменшим емоційним забарвленням та використовують одноманітні стилістичні засоби.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ У АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Особливості перекладу текстів політичних промов українською мовою

Політичні промови є потужним інструментом комунікації, формування громадської думки та впливу на політику. Переклад цих промов на різні мови є складним завданням, яке часто вимагає ретельного розгляду мовних, культурних і політичних нюансів. Ми розглянемо особливості перекладу політичних промов українською мовою.

Політичний дискурс за своєю суттю складається з багатьох нюансів, а переклад політичних промов українською додає значних складнощів, адже унікальний мовний стиль автора може бути розбіжним з можливими варіантами перекладу. Українська мова з її багатою історією та унікальним культурним контекстом вимагає глибокого розуміння її тонкощів для успішного перекладу. Ми дослідимо проблеми, з якими стикаються перекладачі, і висвітлимо ключові стратегії, які використовуються для перекладу політичних промов українською мовою.

Хоч і не існує вичерпного списку науковців, які займаються лише особливостями перекладу політичних промов, ми виділяємо ряд вчених та дослідників у галузі перекладознавства, які мали справу з проблемами та нюансами, пов'язаними з перекладом у сфері політичного дискурсу. Крім того, експерти з політичної комунікації та риторики можуть сприяти розумінню особливостей перекладу політичних промов. Проблема політичного дискурсу та політичних промов розглядалась у працях вітчизняних та зарубіжних учених, таких як А. М. Шарова, Т. А. Дейк, І. С. Шевченко, Л. Венуті, М. Бейкер, К.

Шеффнер, С. Басснетт. Вони зробили вагомий внесок у дослідження лінгвостилістичних особливостей, засобів аргументації та їх перекладу у світі, зокрема перекладу лексичних, граматичних і стилістичних засобів у виступах політиків.

До особливостей перекладу політичних промов можна віднести:

Культурні нюанси: перекладачі повинні орієнтуватися в культурних відмінностях, щоб точно передати зміст політичних промов.

Риторичні прийоми: у політичних промовах часто використовуються певні риторичні стратегії, і їх переклад вимагає глибокого розуміння вихідної та цільової мов.

Тон і звук: Тон політичних промов може бути різним, і перекладачі повинні вловлювати відповідний тон, щоб ефективно передати наміри оратора.

Ідіоматичні вирази: політичні діячі можуть використовувати ідіоматичні вирази, які є культурно специфічними, що ускладнює їх переклад.

Чутливість до контексту: перекладачі повинні враховувати політичний і соціальний контекст, у якому виголошуються промови, щоб забезпечити точний і відповідний переклад.

Важливо зазначити, що дослідження на цю тему можуть передбачати міждисциплінарні перспективи, поєднуючи ідеї перекладознавства, політології, лінгвістики та комунікаційних досліджень.

Традиційно переклад політичного тексту починається із розподілу його на логічні частини. Їхні назви можуть відрізнятися залежно від обраного джерела. На нашу думку найлогічніше підсумовує Селіванова О.О. виділяючи три основних підрозділи:

- 1) вступ;

- 2) основна частина;
- 3) кінцівка. [89]

У кожній з цих частин мовець розкриває конкретні питання та акцентує увагу на різних проблемах.

Сам процес перекладу можна розділити на 2 частини: досягнення повного розуміння вихідного тексту, прояснення невідомих слів та словосполучень, пізніше – критична оцінка тексту. Наступний крок – підбір відповідних мовних засобів у мові перекладу (українській) для точного вираження. Особливої уваги потребують фрази з позитивною чи негативною конотацією та підбір слів для перекладу, які б точно виражали настрій та посил спікера. Дуже важливо не нехтувати цим кроком і працювати не механічно, буквально перекладаючи окремі слова, а вдумливо і найбільш точно підбирати відповідники. Є фрази, які не потребують додаткового прояснення, так наприклад цитата Трампа: ‘I would build a great wall and nobody builds walls better than me. Believe me!’ українською буде звучати: “Я збудую таку величезну стіну, що ніхто не зможе побудувати краще. Повірте мені!”. Але фраза Джо Байдена: ‘As a matter of fact, I didn’t make a political speech outside of my state for 20 years’ вже не може перекладатися буквально через вставну конструкцію: “Власне кажучи, я не проголошував політичних промов за межами свого штату більше як 20 років”.

До початку роботи з вивченням аналізу політичних промов важливо ознайомитися із сутністю лінгвостилістики, яка охоплює естетичні функції мови, виражальні засоби мови, синонімічні способи вираження думки, емоційне забарвлення мовлення, стилістичні прийоми, розшарування літературної мови на окремі системи (стилі мовлення), індивідуальна манера користування національною мовою, якою репрезентується індивідуально-художнім стилем письменника.

При перекладі важливо підтримувати адекватність, а тобто адаптовувати текст під можливі реалії слухача, що зможуть забезпечити його емоційно-прагматичне сприйняття. Еквівалентність перекладу важлива коли мова йде про переговори, де потрібно максимально зберегти зміст оригіналу.

За В. Н. Комісаровим перекладацькі трансформації класифікуються як:

- 1) лексичні (транскодування, калькування) ;
- 2) лексико-граматичні (антонімічний переклад, описовий переклад, функціональна заміна);
- 3) лексико – семантичні (конкретизація, генералізація, модуляція, гіперонімічне перейменування, емпатизація, нейтралізація);
- 4) граматичні (додавання, вилучення, сполучення речень, членування речень, граматичні заміни).

Ми виділили окремі цитати із промови Камали Гаріс за 2 грудня 2023 присвячений конфлікту Ізраїлю та Хамас та визначили способи перекладу [Додаток А].

Тож, перекладацькі трансформації відіграють важливу роль у перекладі та полегшують роботу перекладача, який зачасту стикається з труднощами при перекладі іншомовного тексту.

3.2. Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі політичних промов жінок та чоловіків

Політичні промови відрізняються від іншого виду тексту залежністю від мовця, зокрема експресивними висловлюваннями, що характерні чоловікам, або проявами турботи та милосердя, що характерні жінкам. Часто політичні лідери використовують метафори для висловлення власних думок. Перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною роботи при перекладі художніх засобів, тож для досягнення релевантного і зрозумілого перекладу слід розглянути приклади їх застосувань.

Більшість прийомів перекладу обертаються навколо перекладацької трансформації, яка визначена в Лінгвістичній енциклопедії Селіванової як певна зміна оригінального тексту для досягнення еквівалентності перекладу, але обов'язковою умовою є збереження сенсу вихідного тексту [91].

Художні засоби передають культурні особливості вихідної мови, а отже правильний їх переклад викличе труднощі у невідготовленого перекладача. Науковці розробили власні класифікації перекладу метафор, ми вважаємо, що коасифікація Ньюмарка є найкращою.

За П. Ньюмарком існує дана класифікація:

1. Калькування (буквальний переклад) – збереження образу у мові перекладу.
2. Заміна явища чи поняття близьким за значенням у мові перекладу.
3. Використання образного порівняння з можливою зміною емоційного наповнення.
4. Образне порівняння з тлумаченням значення.
5. Описовий переклад метафори.
6. Опущення метафори.

7. Уточнення значення метафори з метою підсилити образ.

Нами було виділено метафор чоловіків-політиків та жінок-політиків, та проаналізовано їх за вищезазначеною класифікацією Ньюмарка [Додаток Б].

Джил Байден – перша леді США у своїх мемуарах 2019 року писала, що їй подобається розігравати. Коли її чоловік був віце-президентом під час адміністрації Обами, вона одного разу сховалася у контейнері на літаку Air Force Two, налякавши першу людину, якій не пощастило спробувати запакувати туди свій багаж [92].

“I’ve always believed you’ve got to steel the joyful moments when you can”.

Тереза Мей на питання про найбільший страх відповіла комічно: “Like Indiana Jones, I don't like snakes - though that might lead some to ask why I'm in politics” –, таким чином в жартівливій формі показувала відношення до дій колег.

Виступаючи на благодійному заході в Нью-Йорку Хіларі Клінтон заявила:

“You know, to just be grossly generalistic, you could put half of Trump’s supporters into what I call the basket of deplorables. Right?”.

Кампанія Трапма розкритикувала Клінтон за такі заяви, адже вона назвала «жалюгідними» його прибічників [93].

Дональд Трамп також використовував метафори для того, щоб привернути увагу майбутніх виборців:

“The system is rigged”, - неодноразово казав він. Він обіцяв змінити «гнилу» систему, що існує лише завдяки тому, що багаті люди підживлюють її і бажають гарантувати її продовження [94].

У своїй інавгураційній промові Барак Обама виголосив вдячність усім тим, хто «провів Америку довгим та тернистим шляхом до процвітання»:

“...but more often men and women obscure in their labor -- who have carried us up the long rugged path towards prosperity and freedom” [95].

Джозеф Байден у інавгураційній промові зазначив, що його перемога – значить, що людей почули і демократія взяла своє, попри те характеризує демократію як «крихку», «ту, яку легко можна зламати»:

“We've learned again that democracy is precious, democracy is fragile and, at this hour my friends. democracy has prevailed.” [96]

Джорж Буш здивував слухачів словами щодо ворогів США:

“Our enemies are innovative and resourceful, and so are we. They never stop thinking about new ways to harm our country and our people, and neither do we.”

Журналістів здивували такі слова, адже було чітко видно, що Буш читав їх із заготовленого тексту промови [97].

Політичні промови жінок та чоловіків політиків значно відрізняються емоційним та лексичним наповненням. Як ми вже підсумували у першому та другому розділі магістерської дисертації, жінки-політики більш схильні до обговорень внутрішніх справ країни, соціального захисту, здоров'я нації, права жінок, благодійність. Чоловіки, у свою чергу, більш схильні обговорювати міжнародні справи, капіталовкладення, інвестиції, тероризм.

Підтвердження цьому ми можемо почути у політичних дебатах між кандидатами на посаду президента США у 2016 році Хілларі Клінтон та Дональдом Трампом.

Чіткі гендерні маркери відчутні у вживанні Трампом займенника “I”, акцентуючи увагу на успіхах свого бізнесу, власних перевагах (“*I built it into a company that’s worth many, many billions of dollars, with some of the greatest assets in the world, and I say that only because that’s the kind of thinking that our country needs.*”), в той час як Клінтон узагальнює

себе з образом народу найчастіше використовуючи прийменник “we” (“We can deploy a half a billion more solar panels. We can have enough clean energy to power every home. We can build a new modern electric grid.”).

Тож, ми проаналізували промови Хілларі Клінтон та Дональда Трампа під час передвиборчої кампанії, виділили 100 найяскравіших цитат для аналізу за Комісаровим [Додаток В, Г].

Так, за словами В. Н. Комісарова, перекладацькі трансформації можна поділити на наступні рівні:

1. Лексичний рівень:

- транскрипцію, транслітерацію;
- калькування (дослівний переклад);
- лексико-семантичні заміни (конкретизацію, генералізацію, модуляцію)

2. Граматичний рівень:

- синтаксичне уподібнення (нульовий переклад);
- граматичні зміни;
- членування та об'єднання речень.

3. Лексико-граматичний рівень:

- антонімічний переклад;
- описовий переклад (експлікація);
- компенсація.

Прийом калькування можна часто зустріти при перекладі промов у політичному дискурсі англійської мови. Наприклад:

“Because they’re using our country as a piggy bank”. – «Вони використовують нашу країну як скарбничку».

У вищезазначеному реченні переклад «*piggy bank*» має те саме значення, що й оригінальний термін, тому така метафора не викличе нерозуміння при перекладі шляхом методу калькування.

Конкретизація використовується для того, щоб уточнити, надати явищу більш зрозумілої форми. Наприклад:

“I want us to invest in you.” – «Я хочу, щоб ми інвестували в народ».

В даному випадку “*you*” – дослівно перекладається як «ти», але ми замінюємо абстрактну одиницю на більш конкретну «народ»

Протилежним чином використовується генералізація – процес заміни слова з вузьким значенням на більш широке. Наприклад:

“We don’t want to engage in a different kind of warfare.” – «Ми не хочемо брати участь у війнах.»

Здійснивши подібну заміну, сенс речення не змінився, а навпаки став більш потужним.

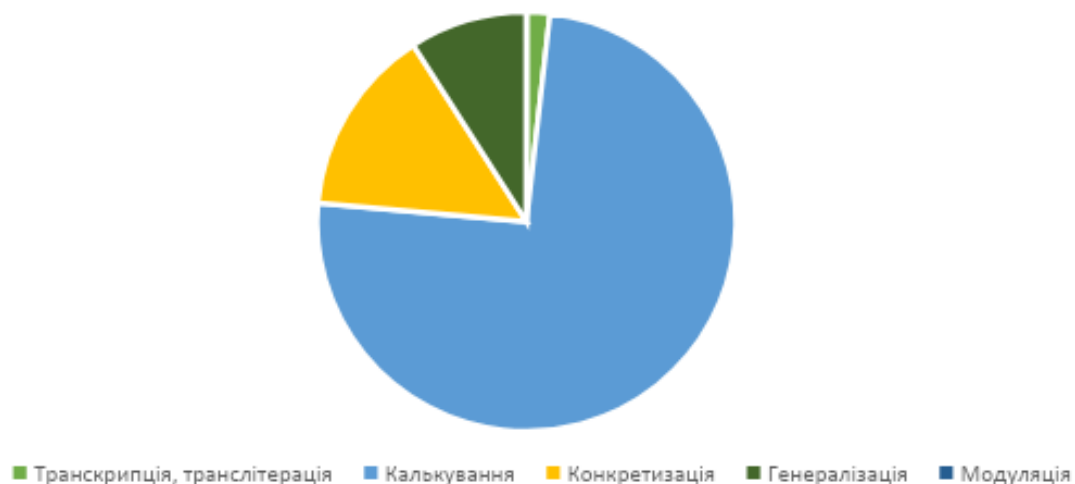
Модуляція – ще один прийом, що використовується для логічного виведення певних частин перекладу. Наприклад:

“I hope the fact checkers are turning up the volume and really working hard.” – «я сподіваюся, що перевірка покаже результат плідної роботи».

Табл. 3.1 –Результати аналізу перекладацьких трансформацій
лексичного рівня

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 58 (100%)
<i>Транскрипція, транслітерація</i>	1 (1.7%)
<i>Калькування</i>	41 (70.6 %)
<i>Конкретизація</i>	8 (13.7 %)
<i>Генералізація</i>	5 (8.6%)
<i>Модуляція</i>	3 (5.1 %)

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЛЕКСИЧНОГО РІВНЯ

Діаграма 3.1 Відсоткове співвідношення
перекладацьких трансформацій лексичного
рівня

Синтаксичне уподібнення вважається нульовим або структура якого повністю збігається зі структурою вихідної мови:

“That was more than a mistake. That was done purposely.” - «Це було більше ніж помилка. Це було зроблено навмисно.»

У мовах наявні паралельні структури, тому в даному випадку нульовий переклад є доцільним.

Граматична заміна використовується через те, що українська та англійська мови є різні за морфологічним наповненням і часто переклад може не збігатися з вихідним текстом:

“First, we have to build an economy that works for everyone, not just those at the top.” – «По-перше, ми маємо побудувати економіку, яка працюватиме для всіх, а не лише для верхівки.»

«Економіка, що працюватиме» – в даному випадку виражена майбутнім часом.

Членування речення необхідне, щоб довге, зазвичай складнопідрядне речення, простіше сприймалося читачем:

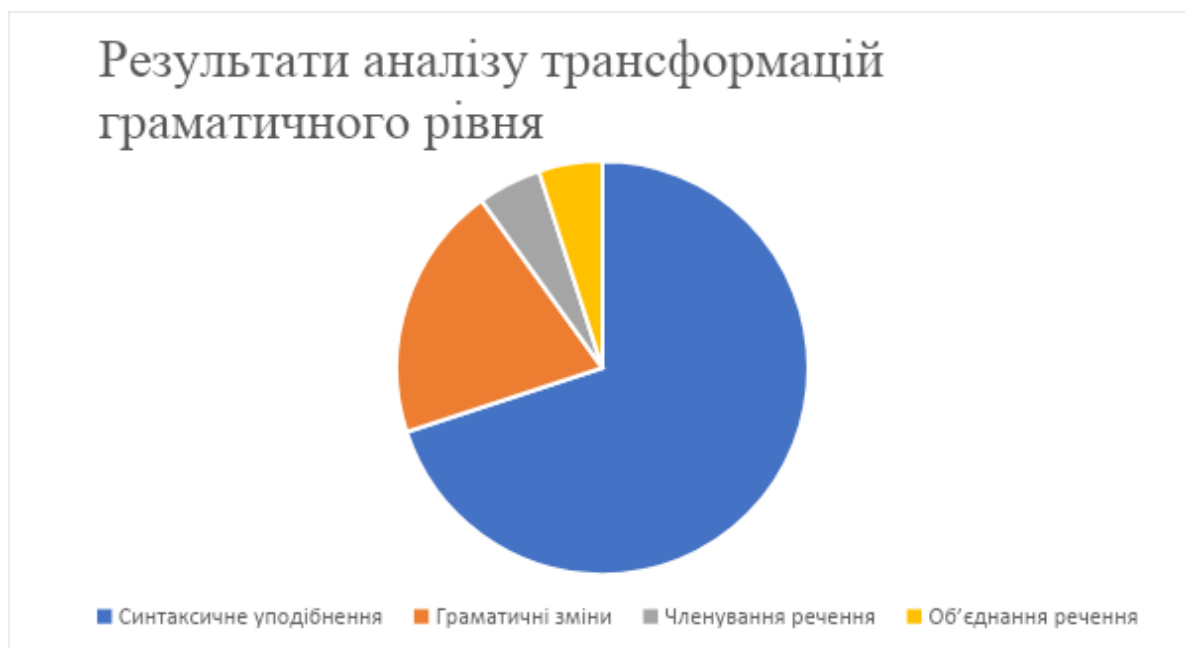
“That’s another beauty where you have a country that was ready to fall, I mean they were doing so badly, they were choking on the sanctions.” – «Це ще одна дивина, де у вас є країна, яка була готова зникнути, я маю на увазі, що ситуація була на стільки поганою. Вони задихалися від санкцій».

Протилежний тип трансформації до вищезазначеної є об’єднання речення – за якого речення в оригіналі змінюється шляхом з’єднання двох простих речень в одне складне.

“Now, we have come back from that abyss. And it has not been easy.” – «Тепер ми повернулися з цієї прірви і це було непросто.»

Табл. 3.2 – Результати аналізу перекладацьких трансформацій граматичного рівня

Перекладацька трансформація	Кількість одиниць – 20 (100%)
<i>Синтаксичне уподібнення</i>	14 (70 %)
<i>Граматичні зміни</i>	4 (20 %)
<i>Членування речення</i>	1 (5 %)
<i>Об’єднання речення</i>	1 (5 %)

Діаграма 3.2 – Відсоткове співвідношення
перекладацьких трансформацій граматичного
рівня

Антонімічний переклад застосовується за зміни лексичної форми вихідного тексту на протилежну одиницю, наприклад:

“I don’t think anybody knows it was Russia that broke into the DNC.”

- «Я думаю, всі вже знають, що Росія увірвалася в DNC.»

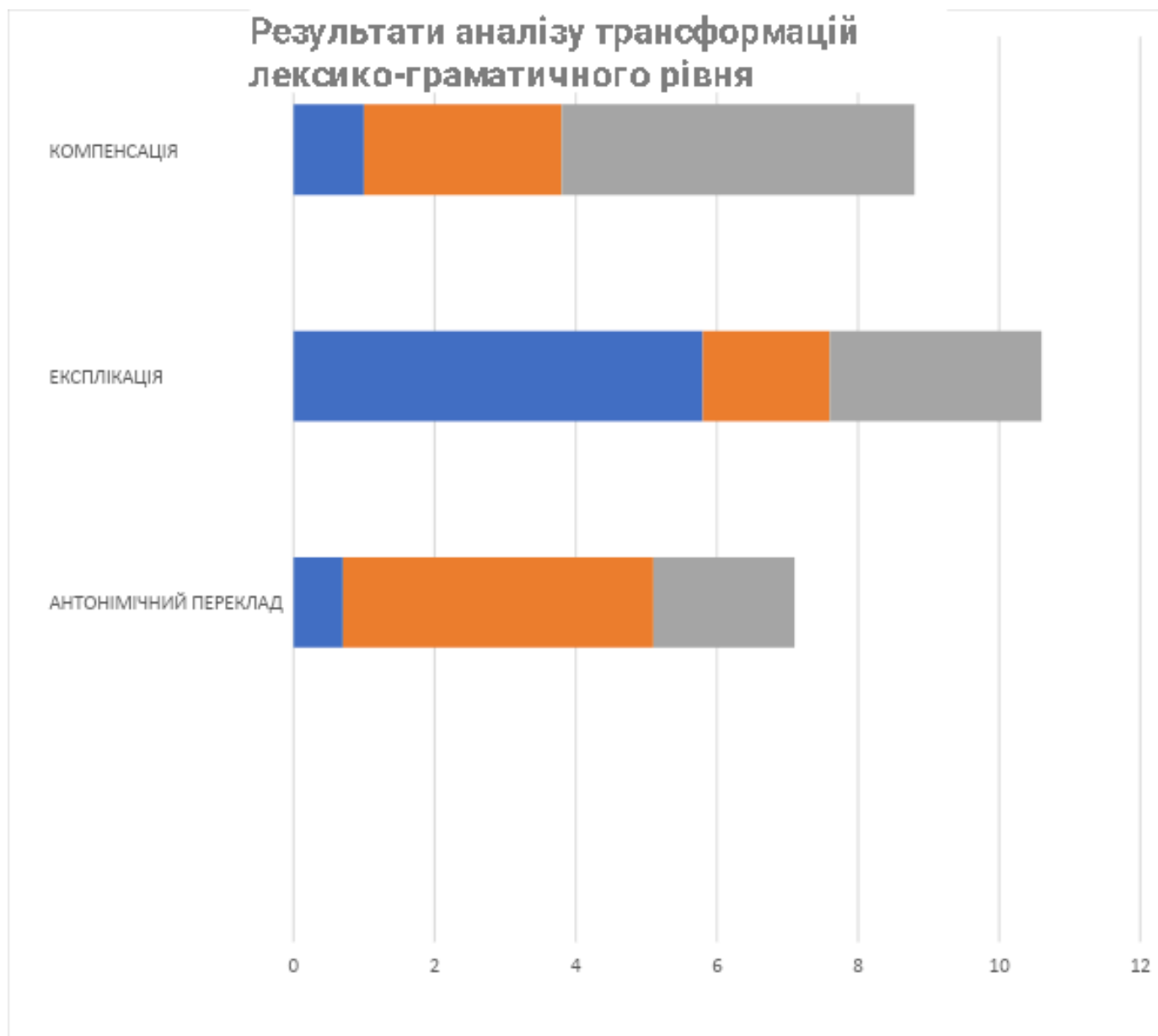
Експлікація (описовий переклад) - трансформація за якою ми здійснюємо заміну лексичної одиниці шляхом використання більш зрозумілого терміну. “I did really well” – «Мені усе вдалося».

Компенсація – спосіб перекладу, за якого елементи, що є сталими у певній мові замінюються типовими і більш доречними для мови перекладу.

«Take clean energy.» – «Використовуйте чисту енергію». Нами було експліковано «використовуйте» задля кращого розуміння тексту.

Табл. 3.3 — Результати аналізу перекладацьких трансформацій
лексико-граматичного рівня

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ	КІЛЬКІСТЬ ОДИНИЦЬ 42 (100 %)
<i>АНТОНІМІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД</i>	1 (2.4 %)
<i>ЕКСПЛІКАЦІЯ (ОПИСОВИЙ ПЕРЕКЛАД)</i>	35 (83.3 %)
<i>КОМПЕНСАЦІЯ</i>	6 (14.2 %)

Діаграма 3.3 — Відсоткове співвідношення перекладацьких трансформацій лексико-граматичного рівня

Через можливий обсяг цитат у деяких випадках використання однієї перекладацької трансформації було замало, тому ми аналізуємо 128 трансформацій зі 100 одиниць цитат.

Табл. 3.4— Результати аналізу цитат у англomовному політичному дискурсі

Перекладацька трансформація

Кількість одиниць -

128

<i>Транскрипція, транслітерація</i>	1 (0.9%)
<i>Калькування</i>	41 (32 %)
<i>Конкретизація</i>	8 (6.3 %)
<i>я</i>	5 (3.9 %)
<i>Генералізація</i>	5 (3.9 %)
<i>Модуляція</i>	14 (10.9 %)
<i>Синтаксичне уподібнення</i>	9(7 %)
<i>Граматичні зміни</i>	1 (0.9 %)
<i>Членування речення</i>	1 (0.9 %)
<i>Об'єднання речення</i>	1 (0.9 %)
<i>Антонімічний переклад</i>	35 (27.3 %)
<i>Описовий переклад (експлікація)</i>	8 (6.3 %)
<i>Компенсація</i>	

Діаграма 3.4 — Результати аналізу у англomовному політичному дискурсі

Тож, для адекватного та еквівалентного перекладу необхідно вивчати перекладацькі трансформації та використовувати їх при перекладі текстів політичного дискурсу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Переклад у сфері політичного дискурсу може викликати багато питань та розбіжностей між вихідним текстом та оригінальним через певні розбіжності у системах мов. Художні засоби, зокрема метафори, відіграють важливу роль у промовах політичних лідерів, а отже вимагають додаткової уваги від перекладача.

За класифікацією П. Ньюмарка, виділяють наступні види перекладу метафор: калькування, заміна явища чи поняття, використання образного порівняння, образне порівняння з тлумачним значенням, описовий переклад, опущення та уточнення.

У цьому розділі ми практично проаналізували дебати Хілларі Клінтон та Дональда Трампа і дійшли до висновку, що, застосування перекладацьких трансформацій – є необхідним методом для досягнення найбільш точного та еквівалентного перекладу

Опрацювавши 100 одиниць цитат у політичних дискурсах, приходимо до висновку, що найпоширенішим типом лексичної трансформації є калькування, що є очевидним, адже структури мов можуть бути схожими (70.6%), граматичної синтаксичне уподібнення (70 %), та лексико-граматичної експлікація (83.3%).

Лідером серед всіх проаналізованих трансформацій відповідно до класифікацій В. Н. Комісарова є калькування, адже використання калькування зумовлене паралелізмом лексико-синтаксичних структур у вихідній та цільовій мовах (32 %) та експлікація, адже часто варто додати чи замінити одиниці, яких не вистачає у вихідному тексті (27.3 %).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Основним елементом успішної промови є правильне використання слова для того, щоб донести слухачам власні цінності та переконати у об'єктивних причинах вибору мовця як лідера. Для досягнення цієї мети політичні діячі застосовують вербальні та невербальні засоби комунікації, що часто відрізняються залежно від гендерної приналежності спікера.

Вплив гендерного фактору на ведення комунікації відображається у ролях, поведінці та емоційній складовій. Наразі, дискурс, обмежений сферою політики, має на меті переконати виборців розділити думку політика та закликати до дій.

Через те, що лідерство вивчалось більшою мірою з врахуванням лише маскулінних рис, наразі є потреба у дослідженні та порівнянні фемінних особливостей.

Поняття невербальної комунікації грає величезну роль у сприйнятті політика як лідера, адже жести та міміка є факторами, що читаються аудиторією, розкривають мовця, допомагають відрізнити правдивість намірів. Гендерні маркери, що присутні у промовах і жінок і чоловіків можуть використовуватися не лише у вербальній комунікації.

Тематика політичних промов може бути різною, але гендер все ж впливає на структуру мовної свідомості індивіда під час промови. За нашими дослідженнями, жінки більш схильні концентрувати увагу на темах внутрішніх справ, соціального захисту, здоров'я нації, прав жінок, благодійності. В той час як чоловіки частіше обговорюють міжнародні справи, капіталовкладення, інвестиції, тероризм.

У проаналізованих нами дебатах Дональда Трампа та Хілларі

Клінтон на практиці ми побачили, що жінки та чоловіки можуть сперечатися та доводити свою думку за заданою темою, не залежно від вподобань, адже від цього залежить результат кампанії.

Також, важливим інструментом у промовах слугують художні засоби, зокрема метафори. Для перекладу метафоричних структур та збереження посилу автора важливо використовувати перекладацькі трансформації. Для даного аналізу ми використали класифікацію П. Ньюмарка, що виділяє наступні види перекладу метафор: калькування, заміна явища чи поняття, використання образного порівняння, образне порівняння з тлумачним значенням, описовий переклад, опущення та уточнення.

Перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною роботи з перекладом у сфері політичного дискурсу, адже вони забезпечують адекватність та еквівалентність вихідного тексту.

Дослідивши 100 одиниць цитат у політичних дискурсах, приходимо до висновку, що найпоширенішим типом лексичної трансформації є калькування (70.6%), граматичної синтаксичне уподібнення (70 %), та лексико-граматичної експлікація (83.3%). Лідером серед всіх проаналізованих трансформацій відповідно до класифікацій В. Н. Комісарова є калькування (32 %) та експлікація (27.3 %).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич, Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф.С. Бацевич.– К. : Академія, 2004. – 344 с.
2. Белова, А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці / А. Д. Белова // Вісник Київського національного університету.– К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. – Вип. 32. – С. 11–14.
3. Гендерні дослідження: прикладні аспекти : монографія \ [В. П. Кравець, Т.В. Говорун, О.М. Кікінеджи та ін]; за наук. ред. Кравця. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 448 с.
4. Борисенко, Н.Д. Гендерний аспект репрезентації персонажного мовлення в англійських драматичних творах кінця 19 століття. Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук/ Н.Д. Борисенко. – Київ, 2003. – 20 с.
5. Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ: ПЦ “Фоліант”, 2004. – 70 с.
6. Онуфрив, С. Т. Політичний дискурс ЗМІ України у світовому інформаційному просторі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.08 / С. Т. Онуфрив ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2005. - 20 с
7. Максюта, А.В. (2009). Імідж політика через політичне інтерв'ю. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2009. No 5. С. 417–421.
http://www.nbuv.gov.ua/Portal/natural/Nvvnv/filolog/2009_5/R7/Maksyuta.pdf
8. Шевченко, З.В. (Уклад.). (2016). Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.

9. Кузнецова І.В. Вивчаючи стилістику: Посібник-практикум/ І.В. Кузнецова. – Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2011. – 132 с.
10. Вівчарик, Т. П. (2000). Психологічні механізми самореалізації жінки (на прикладі жіночої молоді, включеної у творчу професійну діяльність): Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.01/ ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2000. - 16 с.
11. Лотоцька К. Стилiстика англiйської мови: Навч. посiбник/ К. Лотоцька. - Львiв: Видавничий центр ЛНУ iменi Iвана Франка, 2008. - 254 с.
12. Мельник Ю.П. Об'єктивація гендерних стереотипів у сучасній лінгвістичній науці // Вісник Житомирського державного університету. – 2009. – №45. – С. 110-114.
13. Нагорна Л. Б. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. - К.: Світогляд, 2005. -316 с.
14. Ніколаєнко О.А. Характеристика риторичних фігур у текстах ораторського дискурсу Давнього Риму, їх функції [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvnu/filolog_mov/2011_5_2/
15. Петренко В. В. Політична мова як засіб маніпулятивного впливу: Автореф. дис. ... канд. політ, наук: 23.00.02 / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. - К., 2003. – 17 с.
16. Павлуцька В. О. Політичний дискурс: особливості та функції / В. О. Павлуцька // Вісник Житомирського державного університету. Вип. 39 : Філологічні науки. – Житомир, 2008. – С. 218–221.
17. Pecheux, M. (1990). L'inquietude du discours: textes choisis et presentes par D. Maldidier IPecheux M. - Paris : Editions des Cendres, 1990. - 387 p.

18. Гошовська, В. А., Ларіна, Н. Б., & Святненко В. В. (2011). Основи гендерної політики в парламентській діяльності: навчальний посібник.

19. Фесун, Г. С. (2010). Механізми формування іміджу політичного лідера. Вісник національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. № 6.

20. Тхір, М. Б. Створення іміджу президента в американському політичному дискурсі : лінгвокогнітивний та комунікативно- когнітивний аспекти (на матеріалі політичних промов Барака Обама) : дис.... канд. філол. наук : 10.02.04 / Маркіян Богданович Тхір. – Херсон, 2014. – 295 с.

21. Худолій, А. О. Функціональні зміни у мові американської публіцистики кінця ХХ – початку ХХІ століття : монографія / А. О. Худолій. – Острогор : Видавництво НаУОА, 2006. – 384 с.

22. Barack Obama's Acceptance Speech - The New York Times - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nytimes.com/2008/08/28/us/

23. Brown G., Yule G. Discourse Analysis. - Cambridge: Cambridge University Press, 1996. - 288 p

24. TIME. (2017, 6 січня). *Read What Michelle Obama Said in Her Final Remarks as First Lady.* [Відео]. Time. <https://time.com/4626283/michelle-obama-final-remarks-transcript/>

25. Clinton H.R. Remarks in Recognition of International Human Rights Day, Hillary Rodham Clinton, Secretary of State, Palais des Nations, Geneva, Switzerland- [Електронний ресурс] – December 6, 2011- 8 с.- Режим доступу: <http://m.state.gov/md178368.htm>

26. Clinton H. Women's rights are human rights / H. Clinton // Режим доступу до промови: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonbeijingspeech.htm>

27. Clinton: It is time to take back the country we love - CNN.com - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.cnn.com/2008/POLITICS/08/26/clinton

28. Donald Trump: Simple questions the Presidential hopeful hasn't been able to answer - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.independent.co.uk/news/people/donald-trump-simple-questions>

29. Donald Trump's Presidential Announcement - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://time.com/3923128/donald-trump-announcement-speech/>

30. Ellis A., Beattie G. The Psychology of Language and Communication. - London: Weidenfeld and Nicolson, 2006. - 374 p.

31. Euronews - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://ua.euronews.com/2016/08/25/what-does-donald-trumps-body-language-say-about-him>

32. Fairclough N. New Labour, New Language / Norman Fairclough. – London : Routledge, 2000. – 178p.

33. Goffman E. Forms of Talk / E. Goffman. – Oxford : Basil Blackwell, 1981. – 335 p.

34. Habermas J. Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society / Tr. T.Burger, F.Lawrence. Cambridge (Mass.), 1989. – 354 p.

35. Hillary Clinton Addresses Deadly Attack in Libya, 2012. Режим доступа: <http://foxnewsinsider.com/2012/09/12/transcript-video-hillary-clinton-addresses-deadly-attack-inlibya>

36. Hillary Clinton: My Plan for Helping America's Poor ... - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.nytimes.com/2016/09/21/opinion/hillary-clinton-my-plan-for-helping-americas-poor.html>

37. Hillary Clinton on Foreign Policy - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.ontheissues.org/International/Hillary_Clinton_Foreign_Policy.htm

38. Hillary Clinton Speaks on Roosevelt Island; Interview CNN.com - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.cnn.com/TRANSCRIPTS/1506

39. Hillary Clinton quotes about education - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://edexcellence.net/articles/hillary-clinton-quotes-about-education>

40. Hillary Rodham Clinton -- United Nations 4th World Conference Speech - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclinton

41. Global News. (2016, 15 листопада). *Donald Trump compilation: The 90 most shocking things he's said during election campaign*. [Відео}. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=kAIfU5RBBso>

42. Inaugural Address by President Barack Obama. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.whitehouse.gov/blog/2009/01/21/president-barack-obamas-inaugural-address>

43. Joe Biden Democratic Vice Presidential Nomination Acceptance Speech - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/convention2008/joe Biden>

44. Statement from President Joe Biden on Census Income, Poverty, and Health Insurance Coverage Reports - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/09/12/statement-from-president-joe-biden-on-census-income-poverty-and-health-insurance-coverage-reports/>

45. John McCain gives stirring speech denouncing the health bill he just voted to advance - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/7/25/16027528/john-mccain-speech-health-bill-yes-vote>

46. John McCain on Education - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ontheissues.org/Social/John_McCain_Education.htm

47. Statement by John McCain on the Census Bureau Poverty and Health Insurance - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/statement-john-mccain-the-census-bureau-poverty-and-health-insurance-report>

48. Lakoff R. Language and Women's Place // Language in Society. – 1993.

49. Lauerbach G. Introduction / G. Lauerbach, A. Fetzer // Political Discourse in the Media / A. Fetzer and G. Lauerbach (eds.). – Amsterdam : Benjamins, 2007. – P. 3–30.

50. Manassas, Prince William County, Virginia November 3, 2008 10:30pm – Night Before the Election. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://obamaspeeches.com/E-Barack-Obama-Speech-Manassas-Virgina-Last-Rally-2008-Election.htm>

51. Clinton On Ukraine - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=FVqg6JTY1Yk>

52. Nunan D. Discourse Analysis. - Harmondsworth: Penguin English Ltd., 1993. - 134 p.

53. Obama B.H. Floor Statement on Immigration Reform / H.B. Obama. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://obamaspeeches.com/061-Immigration-Reform-Obama-Speech.htm>

54. Obama Honors 2010 National Teacher Of The Year At White House. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.gettyimages.com/event/obama-honors-2010-national-teacher-of-the-year-at-white-house>

55. Obama M. Being President Doesn't Change Who You Are, It Reveals Who You Are – Address by Michelle Obama, First Lady, United States of America, – the Democratic National Convention, Charlotte, North Carolina, [Электронный ресурс] – September 4, 2012. – 7 с. – Режим доступа:

<http://www.npr.org/2012/09/04/160578836/transcriptmichelle-obamas-convention-speech>

56. Obama M. Michelle Obama Calls on Media Companies to Limit Junk Food Ads. [Электронный ресурс] – September 18, 2013. – 2 с. – Режим доступа: <http://variety.com/2013/biz/news/michelle-obama-calls-on-media-companies-to-limit-junk-food-ads-1200617036/>

57. Palin S. Speech to the Republican Convention / S. Palin // Режим доступа до промови: <Http://www.huffingtonpost.com/2008/09/03/sarah-palin-rnc-conventio>

58. A thank you message from Vice President-elect Harris - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.facebook.com/KamalaHarris/videos/a-thank-you-message-from-vice-president-elect-harris/246964200164352/>

59. Remarks by the President at the Human Rights Campaign's Annual National Dinner // Office of the Press Secretary. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011>

60. Remarks by the President on the Situation in Libya, East Room, Washington, D.C. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/03/18/remarks-president-situati-on-libya>

61. Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/09/19/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly>

62. Remarks of President Barack Obama To the People of Israel. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/03/21/remarks-president-barack-obama-people-israel>

63. Rubio Proposes Ideas For Higher Education Reform - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.rubio.senate.gov/public>
64. Sarah Palin Rendezvous with Liberty - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://books.google.com.ua/books>
65. Senator Marco Rubio's Speech Values Voters Summit 2015 - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.c-span.org/vid>
66. Smith C.S. Modes of Discourse: The Local Structure of Texts. - Cambridge: Cambridge University Press, 2004. - 320 p.
67. The Inaugural Address | whitehouse.gov - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.whitehouse.gov/inaugural-address>
68. Transcript of first presidential debate - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://edition.cnn.com/2008/POLITICS/09/26/debate.mississippi.transcript>
69. Transcript: Hillary Clinton's Prime-Time Speech : NPR - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: www.npr.org/templates/story/story
70. Transcript: Hillary Clinton's Speech at the Democratic Convention - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.nytimes.com/2016/07/29/us/politics/hillary>
71. Transcript: John McCain's Speech : NPR - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: www.npr.org/templates/story/story
72. Transcript: Read the Full Text of Hillary Clinton's Campaign Launch - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://time.com/3920332/transcript-full-text-hillary-clintoncampaign-launch/>
73. Van Dijk T.A. Text and Context of Parliamentary Debates. In: Bayley, P. (ed.), Cross-Cultural Perspectives on Parliamentary Discourse. - Amsterdam: Benjamins, 2004. - 363 p.
74. Walton, D. Media Argumentation: Dialectic, Persuasion, and Rhetoric. Cambridge University press, 2007. – 174 p.

75. Watch: Sen. McCain Calls For Compromise In Return To Senate Floor -[Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.npr.org/.../watch-sen-mccain-calls-for-compromise
76. Yoos, G. E. *Politics & Rhetorics: Coming to Terms with Terms*. Macmillan. USA, 2009. – 253 p.
77. Springfield College. *Gender Pronouns*. Взято 17 липня 2023 з <https://springfield.edu/gender-pronouns>.
78. [Biography of Admiral Rachel L. Levine, MD]. (2022, 27 січня) “U.S. Department of Health and Human Services”, Цифровий архів всесвітньої павутини та іншої інформації Wayback Machine, Сан-Франциско, США.
79. McMillen, S. G. (2008). *Seneca Falls and the Origins of the Women’s Rights Movement*. Oxford University Press.
80. Tarnopolsky, O. B., Kabanova, M. R., & Bradbeer, P. (2018). *Communicative strategies of communication in English in the aspect of Applied Linguistics: The Notes of Lectures*. – Dnipro: Alfred Nobel University. – 2018. – 40 p.
81. Van Dijk, T.A., Kintsch, W. (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983.
82. West, R., & Turner, L. H. (2010). *Introducing Communication Theory. Analysis and application*. (4th edition). McGraw-Hill.
83. McKay, M., & Davis, M. (2001). *Sztuka skutecznego porozumiewania się*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
84. Rosenberg, S., Bohan, L., McCafferty, P., & Harris, K. (1986). The image and the vote the effects of candidate presentation on voter preference.. *American Journal of Political Science*, 30. 108–127. <https://www.jstor.org/stable/2111296>
85. De Vito, J. (2003). *The essential elements of public speaking*. Boston: Pearson Education.

86. Obama White House. (2014, 20 липня). *Remarks to the Press with Q&A by Vice President Joe Biden in Guatemala.* <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/06/20/remarks-press-qa-vice-president-joe-biden-guatemala>

87. Obama White House. (2014, 8 жовтня). *Vice President Biden: No One Who Works 40 Hours a Week Should Live in Poverty.* <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2014/10/08/vice-president-biden-no-one-whos-working-40-hours-week-should-be-living-poverty>

88. NBC Boston. (2023, 21 квітня). *Harris on Abortion: Government Shouldn't Tell a Woman 'What to Do With Her Body' [Відео].* NBC Boston. <https://www.nbcboston.com/news/national-international/harris-on-abortion-government-shouldnt-tell-a-woman-what-to-do-with-her-body/3028155/>

89. Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми.* Полтава: Довкілля-К.

90. Srtathern, A., Sweward, P. J. (2020). *Language and culture in dialogue.* Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, Taylor & Francis.

91. Селіванова, О. О. (2011) *Лінгвістична енциклопедія.* Полтава: Довкілля-К. 844 с.

92. The Associated Press. (2021, 2 квітня). *Jill Biden treats reporters to April Fools' Day prank.* <https://www.knoe.com/2021/04/02/jill-biden-treats-reporters-to-april-fools-day-prank/>

93. Reilly, K. (2016, 10 вересня). *Read Hillary Clinton's 'Basket of Deplorables' Remarks About Donald Trump Supporters.* <https://time.com/4486502/hillary-clinton-basket-of-deplorables-transcript/?amp=true>

94. Waldman, P. (2017, 13 жовтня). *Trump told voters the system was rigged. Now he's actively rigging it against them.*

<https://www.washingtonpost.com/blogs/plum-line/wp/2017/11/13/trump-told-voters-the-system-was-rigged-now-hes-actively-rigging-it-against-them/>

95. Obama White House. (2009, 20 січня). Inaugural Address By President Barack Hussein Obama. https://obamawhitehouse.archives.gov/realitycheck/the_press_office/President_Barack_Obamas_Inaugural_Address

96. The White House. (2021, 20 січня). Inaugural Address by President Joseph R. Biden, Jr. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>

97. TIME. (2006, 1 жовтня). *Classic George Bush Freudian Slip*. [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Sy05zj0X23M>

98. Гетьманчук, М. П., Гришук, В. К., & Турчин, Я. Б. (2010). *Політологія: Навч. посіб.* Київ: Знання.

99. THE GUARDIAN. (2018, 19 липня). *Barack Obama's Johannesburg speech in full*. [Відео]. The Guardian. <https://www.theguardian.com/us-news/2018/jul/18/barack-obamas-johannesburg-speech-in-full>

100. Samuels, R. (2016, 29 грудня). *Hillary Clinton had the chance to make gay rights history. She refused*. https://www.washingtonpost.com/local/social-issues/hillary-clinton-had-the-chance-to-make-gay-rights-history-she-refused/2016/08/28/843a5cfc-58cf-11e6-9767-f6c947fd0cb8_story.html

101. ТСН. (2023, 20 липня). *Пресконференція Зеленського в рамках саміту НАТО: про рішення, гарантії, зброю та перемогу*. [Відео]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=xlw1d5uVJiw>

102. The White House. (2023, 23 лютого). *Remarks by President Biden Ahead of the One-Year Anniversary of Russia's Brutal and Unprovoked Invasion of Ukraine*.

<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/02/21/remarks-by-president-biden-ahead-of-the-one-year-anniversary-of-russias-brutal-and-unprovoked-invasion-of-ukraine/>

103. *CBS news*. (2023, 29 жовтня). *Vice President Kamala Harris says commitment to Israel, Ukraine will not waver*. <https://www.cbsnews.com/news/kamala-harris-wars-israel-ukraine-60-minutes/>

104. *PBS Newshour*. (2016, 9 лютого). *Trump: 'We will build a wall'*. [Відео]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=1e_7hZOdsxo

105. *Politico*. (2016, 27 вересня). Full transcript: *First 2016 presidential debate*. <https://www.politico.com/story/2016/09/full-transcript-first-2016-presidential-debate-228761>

106. *CNN politics*. (2020, 18 серпня). Transcript: *Michelle Obama's DNC speech*. <https://edition.cnn.com/2020/08/17/politics/michelle-obama-speech-transcript/index.html>

107. *Obama Speeches*. (2009, 20 січня). *Obama Inaugural Address*. <http://obamaspeeches.com/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. President George W. Bush's Inaugural Address
<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/inaugural-address.html>
2. Inaugural Address by President Joseph R. Biden, Jr.
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>
3. Inaugural Address by President Barack Obama
<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/01/21/inaugural-address-president-barack-obama>
4. Full text: 2017 Donald Trump inauguration speech transcript
<https://www.politico.com/story/2017/01/full-text-donald-trump-inauguration-speech-transcript-233907>
5. Boris Johnson's first speech as Prime Minister
<https://www.politicshome.com/news/article/read-in-full-boris-johnsons-first-speech-as-prime-minister>
6. Read Kamala Harris's Vice President-Elect Acceptance Speech
<https://www.nytimes.com/article/watch-kamala-harris-speech-video-transcript.html>
7. Full transcript: First 2016 presidential debate
<https://www.politico.com/story/2016/09/full-transcript-first-2016-presidential-debate-228761>

ДОДАТОК А

ЦИТАТИ ІЗ ПРОМОВИ КАМАЛІ ГАРІС ЗА 8 ГРУДНЯ

2023 ПРИСВЯЧЕНОЇ КОНФЛІКТУ У ІЗРАЇЛЮ ТА ХАМАС ЗІ

СПОСОБАМИ ПЕРЕКЛАДУ

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
<p>Today, I had productive meetings with the leaders of the United Arab Emirates, Jordan, and Egypt.</p>	<p>Сьогодні ми продуктивно поспілкувалися з лідерами Об'єднаних Арабських Еміратів, Йорданії та Єгипту.</p>	<p>конверсія</p>
<p>And I spoke to the Amir of Qatar to discuss developments in Gaza and to accelerate planning for the day after the fighting.</p>	<p>І я розмовляла з Еміром Катару, щоб обговорити події в Газі та прискорити планування наступного дня після боїв.</p>	<p>Калькування, транскодування</p>

<p>I will get to those conversations in a moment. But first, let's take a step back.</p>	<p>За мить ми про це поговоримо. Але спочатку давайте озирнемося назад.</p>	<p>Заміна явища чи поняття близьким за значенням у мові перекладу.</p>
<p>It was a brutal and horrific massacre.</p>	<p>Це була жорстока і жахлива бійня.</p>	<p>калькування</p>
<p>Israel has a right to defend itself</p>	<p>Ізраїль має право захищатися</p>	<p>вилучення</p>
<p>And we will remain steadfast in that conviction.</p>	<p>І наша думка на цей рахунок не зміниться.</p>	<p>нейтралізація</p>
<p>The recent pause in the fighting proved effective.</p>	<p>Нещодавне затишшя виявилось ефективним.</p>	<p>Вилучення, функціональна заміна</p>

<p>no forcible displacement, no reoccupation, no siege or blockade, no reduction in territory, and no use of Gaza as a platform for terrorism.</p>	<p>жодного примусового переміщення, жодної повторної окупації, жодної облоги чи блокади, жодного скорочення території та жодного використання Гази як платформи для тероризму.</p>	<p>Калькування, транскодування</p>
<p>we will not waver in our commitment to bring them home.</p>	<p>Наші зобов'язання щодо повернення їх додому залишаються в силі.</p>	<p>Описовий переклад, заміна</p>
<p>We cannot conflate Hamas with the Palestinian people.</p>	<p>Ми не можемо ототожнювати ХАМАС з народом Палестини.</p>	<p>калькування</p>

<p>As Israel defends itself, it matters how.</p>	<p>Оскільки Ізраїль захищається, важливо, як це відбувається.</p>	<p>Калькування, додавання</p>
<p>The United States is unequivocal</p>	<p>Сполучені Штати притримуються єдиної думки.</p>	<p>Описовий переклад, додавання</p>
<p>International humanitarian law must be respected.</p>	<p>Слід поважати міжнародне гуманітарне право.</p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>Frankly, the scale of civilian suffering and the images and videos coming from Gaza are devastating.</p>	<p>Відверто кажучи, масштаби страждань цивільного населення, зображення та відео, які надходять із Гази, завдають нищівного удару.</p>	<p>Калькування, додавання</p>
<p>It is truly heartbreaking.</p>	<p>Це справді карколомно.</p>	<p>Заміна явища чи поняття близьким за значенням у мові перекладу.</p>

<p>As Israel pursues its military objectives in Gaza, we believe Israel must do more to protect innocent civilians.</p>	<p>Оскільки Ізраїль переслідує свої військові цілі в Газі, ми вважаємо, що Ізраїль повинен зробити більше для захисту невинних цивільних осіб.</p>	<p>Калькування, транскодування</p>
<p>So, we all want this conflict to end as soon as possible.</p>	<p>Тому ми всі хочемо, щоб цей конфлікт якнайшвидше закінчився.</p>	<p>Функціональна заміна</p>
<p>And to ensure Israel's security and ensure security for the Palestinian people, we must accelerate efforts to build an enduring peace.</p>	<p>І щоб уникнути можливої небезпеки для народів Ізраїлю та Палестини, ми повинні якнайшвидше прикласти максимум зусиль для побудови миру мирних відносин.</p>	<p>Калькування, транскодування, антонімічний переклад, емфатизація</p>

<p>And that begins with planning for what happens the day after the fighting ends.</p>	<p>І це починається з планування того, що станеться наступного дня після закінчення боїв.</p>	<p>калькування</p>
<p>We have begun to engage partners in the region and around the world in these conversations, and this has been a key priority over the last eight weeks.</p>	<p>Ми почали залучати до цих розмов партнерів у регіоні та по всьому світу, і це стало пріоритетним завданням протягом останніх восьми тижнів.</p>	<p>Заміна, калькування</p>
<p>But there must also be regional consensus and support.</p>	<p>Але також важливо досягти консенсусу на регіональному рівні.</p>	<p>Описовий переклад, генералізація</p>
<p>And the work and their commitment to this work is ongoing, as is ours</p>	<p>І робота та їх відданість цій роботі є безперервною, як і наша.</p>	<p>Антонімічний переклад</p>

<p>And we continue to make that point, not only privately but publicly as well, as you see.</p>	<p>І ми продовжуємо наголошувати на цьому не лише приватно, а й публічно!</p>	<p>калькування</p>
---	---	--------------------

ДОДАТОК Б
МЕТАФОРИ, ВІДБРАНІ З ПРОМОВ ВІДОМИХ АНГЛОМОВНИХ
ПОЛІТИКІВ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ НЬЮМАРКА

Оригінал	Переклад	Спосіб перекладу
I've always believed you've got to steel the joyful moments when you can	Я завжди вважала, що треба закарбувати радісні моменти в пам'яті, поки це можливо.	Заміна явища чи поняття близьким за значенням у мові перекладу.
Like Indiana Jones, I don't like snakes - though that might lead some to ask why I'm in politics.	Так само як Індіана Джонс, я не люблю змій, хоча це може наштовхнути когось на питання, чому я в політиці.	Калькування.
You know, to just be grossly generalistic, you could put half of Trump's supporters into what I call the basket of deplorables. Right?	Ви знаєте, якщо узагальнити, ви можете віднести половину прихильників Трампа до того, що я називаю "купкою непотребу". Правильно?	Використання образного порівняння з можливою зміною емоційного наповнення.

<p>The system is rigged.</p>	<p>Система прогнила зсередини.</p>	<p>Описовий переклад.</p>
<p>But more often men and women obscure in their labor -- who have carried us up the long rugged path towards prosperity and freedom.</p>	<p>Але частіше ми навіть не знаємо тих чоловіків та жінок, чия праця провела нас довгим тернистим шляхом до процвітання та свободи.</p>	<p>Уточнення значення метафори з метою підсилити образ.</p>
<p>We've learned again that democracy is precious, democracy is fragile and, at this hour my friends, democracy has prevailed.</p>	<p>Ми знову переконалися, що демократія безцінна, демократія крихка, схожа на ту, яку можна легко знищити, але зараз, мої друзі, демократія запанувала.</p>	<p>Образне порівняння з тлумаченням значення.</p>
<p>Our enemies are innovative and resourceful, and so are we. They never stop thinking about new ways to harm our country and our people, and neither do we.</p>	<p>Наші вороги сучасні та винахідливі, так само як і ми. Вони ніколи не перестають думати про нові способи завдати шкоди нашій країні та</p>	<p>Опущення метафори.</p>

	нашому народу, так само як і ми.	
--	-------------------------------------	--

ДОДАТОК В

**ЦИТАТИ ХІЛЛАРІ КЛІНТОН ВІДІБРАНІ З ДЕБАТІВ ХІЛЛАРІ
КЛІНТОН ТА ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА СПОСОБИ ЇХ
ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА КЛАСИФІКАЦІЮ
КОМІСАРОВА**

№	Цитата	переклад	трансформація
1	The central question in this election is really what kind of country we want to be and what kind of future we'll build together.	Головне питання на цих виборах насправді полягає в тому, якою країною ми хочемо бути і яке майбутнє ми побудуємо разом.	Калькування
2	Today is my granddaughter's second birthday, so I think about this a lot.	Сьогодні другий день народження моєї онучки, тому я багато думаю про це.	Синтаксичне уподібнення
3	First, we have to build an economy that works for everyone, not just those at the top.	По-перше, ми маємо побудувати економіку, яка працюватиме для всіх, а не лише для верхівки.	Грамаічна заміна, калькування
4	I want us to invest in you. I want us to invest in your future.	Я хочу, щоб ми інвестували в народ. Я хочу, щоб ми інвестували у ваше майбутнє.	Конкретизація, калькування
5	And I want us to do more to support people who are struggling to balance family and work.	І я хочу, щоб ми робили більше, щоб підтримувати людей, яким важко поєднати сім'ю та роботу.	Калькування
6	Let's be sure we have affordable child care and debt-free college.	Будьмо впевнені, що у нас є доступний догляд за дітьми та можливість вступити в коледж без боргів.	Описовий переклад

7	And the kind of plan that Donald has put forth would be trickle-down economics all over again.	І той план, який запропонував Дональд, знову буде тягнути економіку на дно.	Компенсація
8	You know, Donald was very fortunate in his life, and that's all to his benefit.	Ви знаєте, Дональду дуже пощастило в житті, і це все зіграло йому на руку.	Описовий переклад
9	I don't buy that. I have a different experience.	Я на це не піду. У мене інший досвід.	Компенсація
10	the more we can invest in you, your education, your skills, your future, the better we will be off and the better we'll grow.	Чим більше ми зможемо інвестувати у вас, вашу освіту, ваші навички, ваше майбутнє, тим краще нам буде і тим краще ми будемо рости.	Синтаксичне уподібнення
11	That was in large part because of tax policies that slashed taxes on the wealthy, failed to invest in the middle class, took their eyes off of Wall Street, and created a perfect storm.	Це сталося значною мірою через податкову політику, яка знизила податки для багатих, не змогла інвестувати в середній клас, відвела їхні погляди від Уолл-стріт і створила ідеальну розруху.	Компенсація, калькування
12	Nine million people -- nine million people lost their jobs. Five million people lost their homes. And \$13 trillion in family wealth was wiped out.	Дев'ять мільйонів людей - дев'ять мільйонів людей втратили роботу. П'ять мільйонів людей втратили домівки. І \$13 трильйонів родинних надбань було знищено.	Калькування, генералізація
13	Now, we have come back from that abyss. And it has not been easy. So we're now on the precipice of having a potentially much better economy, but the last	Тепер ми повернулися з цієї прірви і це було непросто. Отже, зараз ми стоїмо на порозі потенційно значно кращої економіки, але	Об'єднання, описовий переклад

	thing we need to do is to go back to the policies that failed us in the first place.	останнє, що нам потрібно зробити, — це повернутися до політики, яка спочатку зазнала невдачі.	
14	Some country is going to be the clean- energy superpower of the 21st century. Donald thinks that climate change is a hoax perpetrated by the Chinese. I think it's real.	Використовуйте чисту енергію. Якась країна стане супердержавою 21-го сторіччя за допомогою використання чистої енергії. Дональд вважає зміну клімату обманом китайців. Я думаю, що це реально.	Компенсація, калькування
15	And I think it's important that we grip this and deal with it, both at home and abroad.	І я вважаю, що важливо, щоб ми впоралися з цим як удома, так і за кордоном.	Описовий переклад
16	Well, Donald, I know you live in your own reality, but that is not the facts.	Що ж, Дональде, я знаю, що ти живеш у власній реальності, але це не правдива інформація.	Калькування
17	I see this -- we need to have strong growth, fair growth, sustained growth.	Я бачу це -- нам потрібне сильне зростання, справедливе зростання, стійке зростання.	Синтаксичне уподібнення
18	We also have to look at how we help families balance the responsibilities at home and the responsibilities at business.	Ми також маємо подивитись, як ми допомагаємо сім'ям збалансувати домашні обов'язки та відповідальність у бізнесі.	Калькування
19	And I think it's time that the wealthy and corporations paid their fair share to support this country.	І я думаю, що настав час, щоб багатії та корпорації заплатили свою справедливу частку, щоб підтримати цю країну.	Синтаксичне уподібнення

20	Broad-based, inclusive growth is what we need in America, not more advantages for people at the very top.	Широкомасштабне, інклюзивне зростання – це те, що нам потрібно в Америці, а не додаткові переваги для людей з верхівки.	Описовий переклад
21	And, indeed, I have met a lot of the people who were stiffed by you and your businesses, Donald.	І справді, я зустрічався з багатьма людьми, які були зневірені вами та вашим бізнесом, Дональде.	Синтаксичне уподібнення
22	Well, sometimes there's not a direct transfer of skills from business to government, but sometimes what happened in business would be really bad for government.	Що ж, іноді не відбувається прямої передачі навичок від бізнесу до уряду, але іноді те, що відбувається в бізнесі, було б справді поганим для уряду.	Калькування
23	Race remains a significant challenge in our country. Unfortunately, race still determines too much, often determines where people live, determines what kind of education in their public schools they can get, and, yes, it determines how they're treated in the criminal justice system.	Приналежність до певної раси залишається серйозною проблемою для нашої країни. На жаль, колір шкіри все ще визначає надто багато, часто визначає, де люди живуть, визначає, яку освіту в державних школах вони можуть отримати, і, так, вона визначає те, як до них ставляться в системі кримінального правосуддя.	Описовий переклад
24	The gun epidemic is the leading cause of death of young African-American men, more than the next nine causes put together.	Поширення вогнепальної зброї є основною причиною смерті молодих афроамериканських чоловіків, більше, ніж наступні дев'ять причин разом узятих.	Компенсація

25	And we have to tackle the plague of gun violence, which is a big contributor to a lot of the problems that we're seeing today.	І ми маємо боротися з поширенням збройних нападів, які значною мірою сприяють багатьом проблемам, які ми бачимо сьогодні.	Описовий переклад
26	Well, I've heard Donald say this at his rallies, and it's really unfortunate that he paints such a dire negative picture of black communities in our country.	Що ж, я чув, як Дональд говорив це на своїх мітингах, і дуже прикро, що він малює таку жахливу негативну, картину що стосується темношкірих у нашій країні.	Калькування
27	We cannot just say law and order. We have to say -- we have to come forward with a plan that is going to divert people from the criminal justice system, deal with mandatory minimum sentences, which have put too many people away for too long, for doing too little.	Ми не можемо просто сказати закон і порядок. Ми повинні сказати - ми повинні висунути план, який відволіче людей від системи кримінального правосуддя, матиме справу з обов'язковими мінімальними вироками, через які надто багато людей ув'язнено на занадто довгий час за той мізер, що вони вчинили.	Калькування, граматична заміна
28	I think implicit bias is a problem for everyone, not just police. I think unfortunately, too many of us in our great country, um, jump to conclusions about each other.	Я думаю, що неявна упередженість є проблемою для всіх, а не лише для поліції. Я думаю, що, на жаль, надто багато з нас у нашій великій країні, гм, роблять поспішні висновки один про одного.	Описовий переклад
29	But it is important that we learn about what has been effective,	Але важливо, щоб ми дізналися про те, що було	Калькування

	and not go to things that sound good that really did not have the kind of impact that we would want.	ефективним, а не переходили до речей, які звучать добре, але насправді не мали такого впливу, якого ми хотіли б.	
30	We need to do a better job of working again with the communities, faith communities, business communities, as well as the police to try to deal with this problem.	Нам потрібно краще виконувати свою роботу, знову співпрацюючи з громадами, релігійними громадами, бізнес-спільнотами, а також поліцією, щоб спробувати впоратися з цією проблемою.	Граматична заміна
31	But it can't be dismissed that easily. He has really started his political activity based on this racist lie that our first black president was not an American citizen.	Але це не можна так легко відкинути. Він справді почав свою політичну діяльність на основі расистської брехні про те, що наш перший темношкірий президент не був американським громадянином.	Калькування
32	And Barack Obama went high, despite Donald Trump's best efforts to bring him down.	І Барак Обама досягнув висот, незважаючи на всі зусилля Дональда Трампа, збити його.	Компенсація
33	We need to make it very clear, whether it's Russia, China, Iran, or anybody else, the United States has much greater capacity.	Ми повинні дуже чітко дати зрозуміти, будь то Росія, Китай, Іран чи хтось інший, Сполучені Штати мають набагато більший потенціал.	Синтаксичне уподібнення
34	We don't want to engage in a different kind of warfare.	Ми не хочемо брати участь у війнах.	Генералізація
35	Well, I hope the fact checkers are turning up the volume and really	Що ж, я сподіваюся, що перевірка покаже результат	Модуляція

	working hard. Donald supported the invasion of Iraq.	плідної роботи. Дональд підтримав вторгнення в Ірак.	
36	How do we prevent attacks? How do we protect our people?	Як ми запобігаємо нападам? Як ми захищаємо наших людей?	Синтаксичне уподібнення
37	And I think we've got to have an intelligence surge, where we are looking for every scrap of information.	І я думаю, що нам потрібно залучити розвідку, щоб перевірити кожен клаптик паперу.	Описовий переклад
38	Donald has consistently insulted Muslims abroad, Muslims at home, when we need to be cooperating with Muslim nations and with the American Muslim community.	Дональд постійно ображав мусульман за кордоном і мусульман вдома, коли нам потрібно співпрацювати з мусульманськими націями та американською мусульманською громадою.	Калькування
39	And in fact, his cavalier attitude about nuclear weapons is so deeply troubling.	І справді, його безцеремонне ставлення до ядерної зброї викликає глибоке занепокоєння.	Описовий переклад
40	Well, as soon as he travels to 112 countries and negotiates a peace deal, a cease-fire, a release of dissidents, an opening of new opportunities in nations around the world or even spends 11 hours testifying in front of a congressional committee, he can talk to me about stamina.	Ну, як тільки він об'їздить 112 країн і підпише мирні угоди, перемир'я, звільнення дисидентів, відкриття нових можливостей у країнах по всьому світу або навіть проведе 11 годин, даючи свідчення перед комітетом Конгресу, він зможе поговорити зі мною про витривалість.	Калькування
41	And one of the worst things he said was about a woman in a	І одна з найгірших речей, які він сказав, була про жінку на	Калькування

	beauty contest. He loves beauty contests, supporting them and hanging around them. And he called this woman Ms. Piggy.	конкурсі краси. Він любить конкурси краси, підтримує їх і відвідує їх. І він назвав цю жінку Міс Хрюша.	
42	But this is a man who has called women pigs, slobs, and dogs. And someone who has said pregnancy is an inconvenience to employers.	Але це чоловік, який назвав жінок свинями, нехлюйцями і собаками. І той, хто сказав, що вагітність - це незручність для роботодавців.	Калькування
43	I hope the people out there understand: This election's really up to you. It's not about us so much as it is about you and your families and the kind of country and future you want.	Я сподіваюся, що люди там розуміють: ці вибори насправді залежать від вас. Йдеться не стільки про нас, скільки про вас і ваші родини, про те, яку країну та майбутнє ви хочете.	Синтаксичне уподібнення
44	Well, I support our democracy. And sometimes you win. Sometimes you lose. But I certainly will support the outcome of this election.	Тож, я підтримую нашу демократію. І іноді ти виграєш. Іноді ви програєте. Але я точно підтримаю результат цих виборів.	Синтаксичне уподібнення
45	So I sure hope you will get out and vote as though your future depended on it because it does.	Тож я дуже сподіваюся, що ви вийдете і проголосуєте так, ніби від цього залежить ваше майбутнє, тому що воно так і є.	Описовий переклад
46	He says it's a secret plan, but the only secret is that he has no plan.	Він каже, що це секретний план, але єдиний секрет полягає в тому, що у нього немає плану.	Калькування
47	So we need to be more precise in how we talk about these issues.	Тому нам потрібно бути більш точними в тому, як ми говоримо про ці питання.	Синтаксичне уподібнення

48	Are we going to lead the world with strength and in accordance with our values?	Чи будемо ми керувати світом наділені силою та відповідно до наших цінностей?	Описовий переклад
49	Let me start by saying words matter. Words matter when you run for president, and they really matter when you are president.	Дозвольте мені почати з того, що слова мають потужне значення. Слова мають значення, коли ти балотуєшся в президенти, і вони справді мають значення, коли ти президент.	Конкретизація
50	So a man who can be provoked by a tweet should not have his fingers anywhere near the nuclear codes.	Тож, людина, яку можна спровокувати твітом, не повинна торкатися ядерних кодів.	Описовий переклад

ДОДАТОК Г

**ЦИТАТИ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ВІДБРАНІ З ДЕБАТІВ ХІЛЛАРИ
КЛІНТОН ТА ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА СПОСОБИ ЇХ
ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ
КОМІСАРОВА**

№	Цитата	переклад	трансформація
1	You look at what China is doing to our country in terms of making our product.	Ви подивіться, що Китай робить відносно нашого власного виробництва.	Описовий переклад
2	Because they're using our country as a piggy bank to rebuild China, and many other countries are doing the same thing.	Тому що вони використовують нашу країну як скарбничку для відновлення Китаю, і багато інших країн роблять те саме.	калькування
3	Thousands of jobs leaving Michigan, leaving Ohio. They're all leaving	Тисячі людей втрачають робочі місця у Мічигані, Огайо. Вони всі йдуть і не повертаються.	Транслітерація, конкретизація, описовий переклад
4	I'll be reducing taxes tremendously, from 35 percent to 15 percent for companies, small and big businesses.	Я в разі зменшу податки, з 35 до 15 відсотків для компаній, малого та великого бізнесу.	калькування
5	We have to renegotiate our trade deals, and we have to stop these countries from stealing our companies and our jobs.	Ми повинні переглянути наші торговельні угоди, і ми повинні змусити ці країни перестати обкрадати наші компанії і робочі місця.	Калькування, описовий переклад

6	Our country's in deep trouble. We don't know what we're doing when it comes to devaluations and all of these countries all over the world, especially China.	Наша країна в глибокій депресії. Ми не знаємо, що ми робимо, коли йдеться про девальвацію та всі ці країни навколо нас, особливо Китай.	Конкретизація
7	So we have to do that. We have to renegotiate our trade deals.	Тож ми повинні це зробити. Ми повинні переглянути наші торгові угоди.	калькування
8	They're taking our jobs, they're giving incentives, they're doing things that, frankly, we don't do.	Вони забирають наші робочі місця, стимулюючи нас, вони роблять те, чого, чесно кажучи, ми не робимо.	Конкретизація, описовий переклад
9	Secretary Clinton and others, politicians, should have been doing this for years, not right now, because of the fact that we've created a movement.	Держсекретар Клінтон та інші політики повинні були робити це роками, а не зараз, тому їх розворушили.	Калькування, описовий переклад
10	And once you say you're going to have to tax them coming in, and our politicians never do this, because they have special interests and the special interests want those companies to leave, because in many cases, they own the companies.	І як тільки ви говорите, що вам доведеться обкладати їх податками, а наші політики ніколи цього не роблять, тому що вони мають особливі інтереси, а особливі інтереси хочуть, щоб ці компанії пішли, тому що в багатьох випадках вони ними володіють.	Описовий переклад
11	So I will tell you this. We have to do a much better job at keeping our jobs. And we	Тому я скажу ось що. Ми повинні набагато краще працювати, щоб зберегти свої робочі місця. І ми маємо	Генералізація, калькування

	have to do a much better job at giving companies incentives to build new companies or to expand, because they're not doing it.	покращити ситуацію, надаючи компаніям стимули для створення нових компаній або розширення, тому що вони цього не роблять.	
12	And, Hillary, I'd just ask you this. You've been doing this for 30 years. Why are you just thinking about these solutions right now?	І, Хілларі, я б хотів запитати. Ви займаєтеся цим вже 30 років. Чому ви розглядаєте ці рішення саме зараз?	Калькування, конкретизація
13	Your husband signed NAFTA, which was one of the worst things that ever happened to the manufacturing industry.	Ваш чоловік підписав NAFTA, що було одною із найгірших речей, що коли-небудь траплялися з обробною промисловістю.	Синтаксичне уподібнення
14	You were totally in favor of it. Then you heard what I was saying, how bad it is, and you said, I can't win that debate. But you know that if you did win, you would approve that, and that will be almost as bad as NAFTA. Nothing will ever top NAFTA.	Ви цілком підтримували це. Потім ви почули, що я цього не роблю, і сказали, що я не можу виграти ці дебати. Але ви знаєте, що якби ви виграли, ви б це схвалили, і це буде майже так само погано, як NAFTA. Ніщо ніколи не перевершить NAFTA.	Граматичні зміни, описовий переклад, калькування
15	Your regulations are a disaster, and you're going to increase regulations all over the place.	Ваші правила – це катастрофа, і ви збираєтеся їх розповсюдити.	Калькування, граматичні зміни
16	You have regulations on top of regulations, and new	У вас є нормативні акти на додаток до нормативних	калькування

	companies cannot form and old companies are going out of business.	актів, і нові компанії не можуть створюватися, а старі компанії припиняють свою діяльність.	
17	I'm getting rid of the carried interest provision.	я позбавляюся від резерву на перенесені відсотки.	компенсація
18	Typical politician. All talk, no action. Sounds good, doesn't work. Never going to happen.	Типовий політик. Лише розмови, жодних дій. Говорить добре, та не працює. І вже не почне.	Модуляція
19	That was more than a mistake. That was done purposely. OK?	Це було більше ніж помилка. Це було зроблено навмисно. Розумієте?	Синтаксичне уподібнення
20	I am very underleveraged. I have a great company. I have a tremendous income.	У мене немає кредитного плеча. У мене чудова компанія. У мене величезний дохід.	Описовий переклад, калькування
21	My obligation right now is to do well for myself, my family, my employees, for my companies. And that's what I do.	Мій обов'язок зараз полягає в тому, щоб робити все можливе для себе, своєї сім'ї, моїх працівників і для моїх компаній. І це те, що я роблю.	Конкретизація, калькування
22	And we have to be very strong. And we have to be very vigilant. We have to be -- we have to know what we're doing.	І ми повинні бути дуже сильними. І ми повинні бути дуже пильними. Ми повинні бути -- ми повинні знати, що ми робимо.	Калькування
23	I do want to bring up the fact that you were the one that brought up the word super	Я хочу уточнити той факт, що саме ти використав лайливе слово про молоду темношкіру молодь.	Генералізація, модуляція

	predator about young black youth.		
24	Look, the African-American community has been let down by our politicians. They talk good around election time, like right now, and after the election, they said, see ya later, I'll see you in four years.	Подивіться, наші політики підвели афроамериканську спільноту. Вони добре розмовляють під час виборів, наприклад, зараз, а після виборів вони сказали: побачимося пізніше, побачимося через чотири роки.	Калькування, граматична заміна
25	I was the one that got him to produce the birth certificate, and I think I did a good job.	Я змусив його надати свідоцтво про народження, і я вважаю, що зробив правильно.	Описовий переклад
26	You treated him with terrible disrespect, and I watched the way you talk now about how lovely everything is, and how wonderful you are -- it doesn't work that way.	Ти ставилась до нього з жахливою неповагою, і я дивився, як ти зараз говориш про те, як усе чудово, і яка ти чудова - це не працює так.	Описовий переклад
27	So when you tried to act holier than thou, it really doesn't work.	Тож коли ти намагася здаватися кращим, ніж є насправді, це не працює.	Описовий переклад
28	I do want to say that I was just endorsed, and more are coming next week, it will be over 200 admirals.	Я хочу сказати, що мене щойно підтримали, і наступного тижня їх буде більше, понад 200 адміралів.	Граматична заміна
29	Because look at the mess that we're in. Look at the mess that we're in.	Тому що подивіться, в якому безладі ми опинилися. Подивіться, в якому безладі ми опинилися.	Калькування

30	We should be better than anybody else, and perhaps we're not. I don't think anybody knows it was Russia that broke into the DNC.	Ми повинні бути кращими за будь-кого іншого, і можливо, ми такими не є. Я думаю, що всі вже знають, що Росія увірвалася в DNC.	Антонімічний переклад, калькування
31	Because the truth is, under President Obama we've lost control of things that we used to have control over.	Тому що правда в тому, що за президента Обама ми втратили контроль над тим, над чим мали контроль.	Граматична заміна, калькування
32	They're beating us at our own game.	Вони перемагають нас у нашій власній грі.	Синтаксичне уподібнення
33	We have so many things that we have to do better, Lester, and certainly cyber is one of them.	У нас є стільки речей, які ми повинні покращити, Лестере, і, безумовно, кібербезпека є однією з них.	Конкретизація, калькування
34	Well, President Obama and Secretary Clinton created a vacuum the way they got out of Iraq, because they got out, well they shouldn't have been in, but once they got in, the way they got out was a disaster	Що ж, президент Обама та державний секретар Клінтон створили мильну бульбашку відносно того, як вони вийшли з Іраку, тому що вони вийшли, звісно їм взагалі не треба було втручатися, але як тільки вони туди потрапили, вийти – було катастрофою.	Описовий переклад
35	You started the Iran deal. That's another beauty where you have a country that was ready to fall, I mean they were doing so badly, they were choking on the sanctions, and now they're	Ви уклали угоду з Іраном. Це ще одна дивина, де у вас є країна, яка була готова зникнути, я маю на увазі, що ситуація була на стільки поганою. Вони задихалися від санкцій, і тепер вони, ймовірно, стануть великою	Граматична заміна, описовий переклад, членування речень

	going to be actually probably a major power at some point pretty soon the way they're going.	державою в якийсь момент, досить скоро, вважаючи те, як розвиваються події.	
36	You have to understand I'm a business person, I did really well, but I have common sense.	Ви повинні розуміти, що я ділова людина, мені усе вдалося, але я маю здоровий глузд.	Калькування, описовий переклад
37	they should be at least paying us what they are supposed to be paying by treaty and contract.	вони повинні принаймні платити нам те, чого вимагає договір і контракт.	Калькування, граматична заміна
38	That is a mainstream media nonsense put out by her, because she frankly, I think the best person in her campaign is mainstream media.	Це нісенітниця, яку вона ж і поширює у ЗМІ, тому що я вважаю, що найкраще виконує роботу в її передвиборчій кампанії - ЗМІ.	Описовий переклад
39	I have better judgment than she does, there's no question about that.	Я маю здатність краще приймати рішення ніж вона, в цьому немає сумнівів.	Граматична заміна
40	I also have a much better temperament than she has, you know? I have a much better. She spent, let me tell you. She spent hundreds of millions of dollars on an advertising.	У мене також набагато кращий темперамент, ніж у неї, розумієте? Набагато кращий. Вона витратила, я вам скажу. На рекламу вона витратила сотні мільйонів доларів.	Описовий переклад

41	The single greatest problem the world has is nuclear armament, nuclear weapons. Not global warming, like you think and your president thinks. Nuclear is the single greatest threat.	Єдиною найбільшою проблемою світу є ядерна зброя. Не глобальне потепління, як думаєте ви і ваш президент. Ядерна зброя є найбільшою загрозою.	Генералізація, описовий переклад
42	They do not pay us what they should be paying us, because we are providing tremendous service and we're losing a fortune, that's why we're losing.	Вони не платять нам того, що повинні платити, тому що ми надаємо величезні послуги і втрачаємо статок, тому ми втрачаємо.	Описовий переклад
43	I can't take anything off the table.	Усе це більше не актуальне.	Описовий переклад
44	We cannot be the policeman of the world. over the world.	Ми не можемо захистити країни в усьому світі.	Компенсація
45	All of the things that she's talking about could have been taken care of during the last ten years, let's say, while she had great power, but they weren't taken care.	Усі моменти, які вона згадує, можна було вирішити протягом останніх десяти років, скажімо, поки вона мала велику владу, але про них не подбали.	Описовий переклад
46	I said she doesn't have the stamina, and I don't believe she does have the stamina. To be president of this country, you need tremendous stamina.	Я сказав, що в неї немає витривалості, і я не вірю, що в неї є витривалість. Щоб бути президентом цієї країни, вам потрібна величезна витривалість.	Калькування

47	Hillary has experience, but it's bad experience. We have made so many bad deals during the last -- So she has experience, I agree. But it's bad.	Хіллари має досвід, але це поганий досвід. Протягом останніх років ми уклали стільки невдалих угод – я згоден, у неї є досвід. Але він поганий.	Калькування
48	I said very tough things to her and I think that everybody would agree that she deserves it and nobody feels sorry for her.	Я сказав їй дуже жорсткі речі, і я думаю, що всі погодяться, що вона цього заслуговує, і ніхто її не шкодує.	Описовий переклад
49	I think my strongest asset, maybe by far is my temperament, I have a winning temperament, I know how to win. She does not.	Я вважаю, що моя найсильніша перевага, можливо, безумовно, це мій темперамент, у мене темперамент переможця, я знаю, як перемогати. Вона ні.	Синтаксичне уподібнення
50	He and I used to have arguments about the war. I said it's a terrible and a stupid thing. It's going to destabilize the Middle East. And that's exactly what this's done.	Колись ми з ним сперечалися про війну. Я сказав, що це жахливо і безглуздо. Це дестабілізує Близький Схід. І це саме те, що відбулося.	Описовий переклад